Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

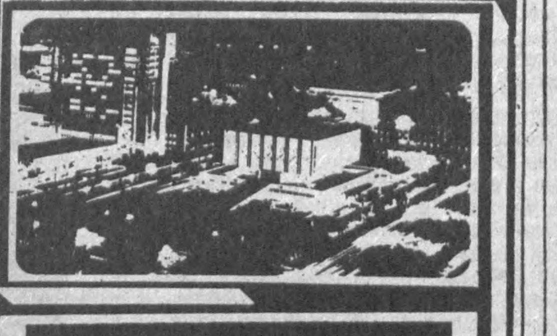

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 177 (8. 375) ◆ 1993 йил 5 октябрь, сешанба ◆ Сотувда эркин нархда

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Ўзбекистон қабул пунктларига биринчи миллион тонна пахта етказиб берилди. Бу ўтган йилнинг шу давридагидан қарийб икки баравар кўпдир. Пахтакорлар бу йил 4,3 миллион тонна «оқ олтин» хирмони уйиш учун йиғим-теримни жадал давом эттирмоқдалар.

● 348 километр узунликдаги Газли — Нукус магистрал газ қувури қурилиши бошланди. «Зангори олов» Урганчга етиб борадиган унинг биринчи навбати шу йилнинг ўзида фойдаланишга топширилиши керак.

● Вазирлар маҳкамасида «Театр: Шарқ—Ғарб» халқаро фестивалини ўтказиш ташкилот комитетининг раиси, Бош вазир ўринбосари М. Қорабоев бошчилигида ташкилот комитетининг мажлиси бўлиб ўтди. Унда «Тинчлик ва тотувлик» шиори остида ўтадиган бу фестивалда қарийб 30 мамлакат саҳна усталари иштирок этиши маълум қилинди.

● Қашқадарё вилоятида буюк соҳибқироннинг 660 йиллик юбилейи муносабати билан Амир Темур номидаги жамғарма тузишга қарор қилинди.

● Халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий уюшмасида немис бирлиги кунига бағишланган учрашув бўлиб ўтди. Унда Германиянинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Карл Хайнц Куна иштирок этди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Кеча кечқурун тарқатиб юборилган Россия Олий Кенгашининг раиси Руслан Хасбулатов, собиқ вице-президент Александр Руцкой ҳамда «Оқ уй»даги мухолифатчиларнинг бошқа раҳбарлари ушланди ва хавфсизлик вазирлигининг Лефортово тергов қамоқхонасига келтирилди.

● Москвада кеча соат 23 дан бугун эрталаб 5 гача комендантлик соати жорий этилган эди. Шаҳарда тун нисбатан осойишта ўтди. Фақатгина «Оқ уй»да жойлашиб олган кам сонли жангарилар отишмани давом эттирдилар.

● Грузия раҳбари Эдуард Шеварднадзе мамлакатдаги вазиятни ҳисобга олиб, бугун соат 23 дан Тбилисида комендантлик соати жорий этишга қарор қилди. Бир кун аввал комендантлик соати Кутаиси шаҳрида жорий этилган эди.

● Дастлабки маълумотларга қараганда Ҳайдар Алиев якшанба куни бўлиб ўтган сайловларда Озарбайжон Президенти этиб сайланган.

● Қозоғистон билан Туркия ўртасида имзоланган шартномага мувофиқ, Туркистон шаҳрида халқаро Хўжа Аҳмад Яссавий дорилфунуни барпо этилади.

● Ленинобод вилоятининг Панжикент шаҳри билан Самарқандни боғлайдиган 55 километрли темир йўл қурилишига киришилмоқда.

ХОРИЖДА

● Америка Қўшма Штатлари, Буюк Британия, Франция, Япония, Германия, Италия ва кўпгина бошқа давлатлар Россия Президенти Борис Ельциннинг демократияни ҳимоя этиш юзасидан кўрган чораларини қўллаб-қувватлашлари тўғрисида баёнот бердилар.

● Туркманистон Президенти Сапармурод Ниёзов уч кунлик расмий ташриф билан Бельгия пойтахти Брюсселга келди. Бу ерда у НАТО Бош котиби Манфред Вернер ва Шимолий Атлантика иттифоқи раҳбарлари билан учрашади.

● Ўтган якшанба куни Могадишода Бирлашган Миллатлар Ташкилоти тинчликни сақлаш кучлари таркибида бўлган АҚШнинг иккита вертолёти генерал Ойдид жангарилари томонидан уриб туширилгандан сўнг Сомалидаги вазият яна кескинлашиб кетди. АҚШ маъмурияти Сомалига яна 200 нафар ўз аскарларини жўнатишга қарор қилди.

● Мексика пойтахтида бўлиб ўтган «Жаҳон врачлари ядро урушининг олдини олиш учун» халқаро ҳаракатининг XI анжумани 2000 йилгача Ер юзида ядровий қурол-яроғларни тўлатўкис йўқ қилиш талаби баён этилган қарор қабул қилди.

● ФИДЕ бошчилигида шахмат бўйича Анатолий Карпов билан Ян Тиммен ўртасидаги жаҳон биринчилиги иккинчи қисмини ўтказиш масаласи ҳамон жумбоқ бўлиб турибди. ФИДЕ президенти Кампоманес биринчилик иккинчи қисмини ўтказиш учун Индонезия, Қувайт ва Голландиядан буюртмалар олинганлигини маълум қилди. Учрашув бу мамлакатлардан бирида 16 октябрда бошланиши керак. Собиқ жаҳон чемпиони Анатолий Карпов Голландиядан Москвага қайтиб келди. У ва Ян Тимман агар учрашув давом эттирилмаса, Халқаро шахмат федерацияси ва унинг президентини судга беришларини маълум қилдилар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВГА

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!

Сизнинг саъй-ҳаракатларингиз туфайли жонажон Ўзбекистонимизни дунё танимоқда.

Сизнинг яқиндагина Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош ассамблеясининг нуфузли минбаридан мамлакатимизнинг тинчликсевар ички ва ташқи сиёсати тўғрисида маъруза қилганингизни кўрганимизда, биз, кексаларнинг кўзларимизда севинч ёшлари қалқиди.

Қадрли юртбошимиз!

Ҳукуматимизнинг кексаларга кўрсатаётган ғамхўрлигидан беҳад шодмиз. «Фуқароларнинг пенсия таъминоти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонуни қабул қилиниши, Халқаро қариялар куни муносабати билан республикамизнинг кекса фуқаролари ойлик нафақанинг 50 фоизи миқдорида пул мукофоти билан рағбатлантирилиши, томорқа майдонларимизнинг оширилиши, уй-жойларимизнинг шахсий мулк қилиб берилиши биз, кексаларни Ватан равнақи йўлида баҳоли қудрат тер тўкишга ундамоқда. Шу боис куч-қувватимизга яраша деҳқон, фермерлик хўжаликлари ташкил этяпмиз, хусусий корхона ва дўконлар очяпмиз, ёшлар тарбияси билан фаол шуғулланяпмиз.

Муҳтарам Президентимиз!

Сизнинг ишларингиз беҳад кўп бўлишига қарамасдан биз, кексаларга йўллаган табригингиз кўнглимизни тоғдай кўтарди. Оллоҳ Сизни халқимиз бахт-саодати йўлида омон сақласин. давлатимиз тараққиёти борасидаги фаолиятингизга омад ёр бўлсин!

Бухоро вилояти кексалари номидан:

А. Раҳимов, М. Мироқов, Ж. Олимов, С. Очилов, М. Ёқубов, С. Жумаев, М. Саиджонова.

3—4 ОКТЯБРЬ КУНЛАРИ МОСКВАДА РЎЙ БЕРГАН ВОҚЕАЛАР МУНОСАБАТИ БИЛАН

Давлат бошлиқларининг Мурожаатномаси

Демократияга қарши кучлар шундай бир чегарадан ўтдиларки, бу ҳақда бир неча марта гапирилган эди. Москвада қон тўкилди ва бунинг айбдорлари ўзларини қонундан ташқари қилиб қўйдилар. Музокара жараёнини барбод қилган ва одамларнинг қурбон бўлишига олиб келган, қонунга хилоф қуролли тузилмаларнинг авантюрачилигини ҳеч қандай сиёсий мақсадлар билан оқлаш мумкин эмас.

Биз халқларимизнинг тақдири тарихан боғлиқ Россия халқи билан биргаликда рўй берган воқеадан чуқур ташвишланяпмиз ва ҳалок бўлганларнинг оилаларига ҳамдардлик билдирамиз.

Ҳозирги қалтис дамларда барча россияликларни ақл-фаросат ва вазминлик билан иш тутишга чақирамиз. Россия Президенти ва ҳукумати иғвогарларни тўхтатиш ҳамда демократияни ҳимоя этиш учун ҳамма ишни қилишига ишонамиз.

Биз яна инсонлар қурбон бўлишига йўл қўймаслик учун имкони бўлган барча сиёсий куч-ғайратларни сарфлашга тайёрмиз.

Бизнинг Мурожаатномамизни МДҲдаги бошқа давлатлар ҳам қўллаб-қувватлайди, деб умид қиламиз.

Озарбойжон Республикаси Президенти вазифасини бажарувчи Ҳ. АЛИЕВ.
Арманистон Республикаси Президенти Л. Тер-ПЕТРОСЯН.
Қозоғистон Республикаси Президенти Н. НАЗАРБОЕВ.
Қирғизистон Республикаси Президенти А. АКАЕВ.
Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.
Украина Президенти Л. КРАВЧУК.

МОСКВАДАГИ ВОҚЕАЛАРГА ДОИР

Россия давлатининг пойтахти Москва шаҳрида юз берган тартибсизликлар кўнгилларга ташвиш солмоқда. Эски тузумни қўмсаб юрган кучлар тарих ғилдирагини орқага қайтариш талвасасига тушиб қолди. Бу талвасанинг ташвишли ва хавотирли булутлари эса қалбларга бесаранжомлик ва безовталик соясини солди. Бу кучлар босиб ўтилган кўприклар ёниб кетганини, энди эса орқага қайтиш сира ҳам мумкин эмаслигини тушуниб етмади.

3 октябрдан 4 октябрга ўтар кечаси Россия Федерациясининг тарқатиб юборилган Олий Кенгаши тарафдорлари Москвадаги бир қанча муҳим давлат идораларига, шу жумладан шаҳар ҳокимлиги ва «Останкино» телемарказига қуролли ҳужум уюштирди, ижро ҳокимияти билан қонун чиқарувчи ҳокимият ўртасидаги зиддият қон тўкилишига сабаб бўлди.

4 октябрь куни тонгда Россия Президенти Борис Ельцин Москва шаҳрида фавқулодда ҳолатни таъминлаш бўйича зарурий чоралар тўғрисида фармон чиқарди. Фармонда қисқа муддат ичида Россия пойтахтида ҳуқуқ-тартиботни изга солиш, аҳоли хавфсизлигини таъминлаш кўзда тутилди. Шу мақсадда ички ишлар, мудофаа ва хавфсизлик вазирларидан иборат бирлашган тезкор штаб тузилди. Москвага оғир техника, ҳарбий ва десант қисмлари киритилди. Борис Ельцин фуқароларга мурожаат қилиб, уларни Россия манфаатлари йўлида вазминликни сақлашга, тарафкашликка берилмасликка даъват этди. Жиноятчиларга, қурол кўтариб, тўнтариш йўлига ўтганларга қарши шафқатсиз кураш олиб бориш ва уларга тегишли жазо беришга чорлади. Бугунги тушган ахборотларга қараганда, пойтахтда тартиб ўрнатиляпти, лекин ҳозирча отишма бўляпти.

Ўзбекистон раҳбарияти, жамоатчилиги Россия Президенти ва ҳукумати жиноятчи қўпорувчиларга қарши қабул қилаётган ва тартиб-интизом ўрнатиш йўлида кўраётган қатъий чораларни маъқуллайди. Россияда тинчлик ва барқарорлик ўрнатишни тилайди. Бир кун жанжал чиққан уйда қирқ кун барака бўлмайди, деб доно халқимиз бежиз айтмаган. Агар ақл-заковат, идрок, имон ва инсоф билан иш кўрилганда эди, бугун инсон қони тўкилмасди. Шундай экан, бугунги кунда юртимиздаги барқарорликни қадрлашимиз, миллатимиздан қатъий назар, ҳар биримиз ҳамжиҳатлик ва бирдамлик кўрсатиб, ягона оиланинг фарзандларидек аҳил яшашимиз зарур, дастурхонимиз тўкин-сочинлигини, юртимиз тинчлигини ва осойишталигини таъминлаш ҳар қандай инсоннинг бурчидир. Россия пойтахти Москвадаги бугунги фожиали воқеалар ҳаммамизни тинчликка, тотувликка, ҳамжиҳатликка, дўст ва биродар бўлиб яшашга яна бир карра ундайди. Зиддиятларга, қарама-қаршиликларга, кўнгилни хуфтон қиладиган ҳар қандай ҳатти-ҳаракатларга сира ҳам йўл қўйишга ҳаққимиз йўқ. Шу олийжаноб мақсадлар учун бор куч-ғайратимизни, билимимизни, ақл-заковатимизни ишга солишимиз ҳам қарз, ҳам фарздир.

(ЎзА).

ИСТИҚЛОЛ ФАРЗАНДЛАРИ

Шу йил 1 сентябрь куни Тошкент шаҳар туғуруқхоналарида 142 нафар чақалоқ дунёга келди. Оналарининг иссиқ оғушида ширин тамшанаётган бу гўдакларни том маънода истиқлол фарзандлари дейиш мумкин. Чунки улар истиқлолга эришиб, жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрнини топаётган мамлакатда туғилди, таваллуд кунлари Ўзбекистон Мустақиллигининг икки йиллигига тўғри келди. Истиқлол байрами куни дунёга келган гўдаклар, уларнинг бахтиёр оналарига шаҳар соғлиқни сақлаш бош бошқармаси вакиллари Ўзбекистон Республикаси Президентининг табриги ва совға-саломларини топширган эди. Яқинда Президент Ислом Каримов номига миннатдор оналардан хат келди. Хатда, жумладан, шундай дейилади:

«Қадрли юртбошимиз Ислом Абдуғаниевич!

Сизнинг биринчи фармонингиз оналар ва болаларни ҳимоя қилиш хусусида бўлганини биз, жумҳурият аёллари, ҳеч қачон унутмаймиз. Соғлом авлод учун кураш борасида Фармон эълон қилганингизда Сизни қалбида Ватанига, халқига беқиёс меҳр мужассам бўлган юртбоши сифатида яна бир карра танидик.

Мустақиллик куни туғилган фарзандларимизга назар қилганингиз учун минг бор ташаккур. Илоҳим, болаларимиз ўсиб-улғайиб Ватанга садоқатли фарзандлар бўлиб етишсин.

Оналар, эгачи-сингиллар дуоси Сизни тоабад қўллагай!»

Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасида бир неча йилдан бери ишлаб келаётган Убайдулла Муҳаммадиев ўзининг самарали меҳнати билан ҳамкасбларига намуна бўлмоқда.

СУРАТДА: Убайдулла Муҳаммадиев.

Андрей Пишненко сурати.

МОРФОЛОГЛАР АНЖУМАНИ

⊙ 1-Тошкент Давлат тиббиёт институтида Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги морфологларининг 1-анжумани ўз ишини давом эттирмоқда. Бу тадбирдан кўзланган мақсадлар хусусида институтнинг одам анатомияси кафедраси мудири, профессор Файзулла Баҳодировга мурожаат қилдик.

— Аввалимбор шуни таъкидлаш лозимки, морфология тиббиётнинг негизи ҳисобланади. Морфологлар уюшмаси ўтган йили ташкил этилган бўлиб, шу пайтга қадар унинг анжуманини ўтказишни ҳеч бир шаҳар ўз зиммасига олишга ботина олмади. Мустақил давлатимиз, унинг пойтахтидаги сиёсий ва ижтимоий барқарорлик мавжудлиги шарофати билан шу ерда уюшманинг биринчи анжуманини ўтказишга қарор қилинди. Ундан кўзланган мақсад собиқ Иттифоқдаги морфологларнинг илм соҳасидаги мулоқотларини, яъни фикр алмашишларини ташкил этишдир. Асосий мақсадлардан бири Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг академиги, Ўзбекистон морфологлар илмий жамиятининг раиси, Марказий Осиё республикалари морфологларининг мувофиқлаштириш кенгаши раиси, профессор Комилжон Зуфаровнинг соғлом авлод тарбиясини кўзлаб қилинган илмий кашфиётларини олимлар муҳокамасига қўйиш, шунингдек институтимиздаги илмий муваффақиятлар, мавжуд ўқув жараёнининг ташкил этилиши билан меҳмонларни таништиришдир. Шунингдек бу анжумандан кутилаётган яна бир мақсад Морфологлар уюшмасининг Низомини қабул қилишдир. Ушбу анжуман морфология соҳасини янада ривожлантиришга муҳим ҳисса бўлиши шубҳасиздир.

Мажид РАЙИМОВ.

ШАРОФ РАШИДОВ ЖАМҒАРМАСИГА ХАЛҚАРО ФОНД МАҚОМИ БЕРИЛДИ

Шароф Рашидов фондининг навбатдаги конференцияси бўлиб ўтди. Анжуманда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари М. Қорабоев маъруза қилди. Фонднинг иш фаолияти хусусида бош директор О. Муҳаммадиев ҳисобот берди. Музокарада сўзга чиққан республика Уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси Б. Раҳимов, республика Матбуот давлат қўмитаси раиси Р. Шоғуломов, Улуғбек фонди раиси О. Салимов, академик Э. Юсупов, шоирлардан Шукрулло, Р. Бобожон, Н. Нарзуллаев, республика адлия вазири А. Мардиев, Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси раиси Б. Алламуродов, Халқаро Қўнаев фондининг Ўзбекистон бўлими бошлиғи Қ. Тожиддинов ва бошқалар мазкур фонднинг фаолият доирасини кенгайтириш бўйича ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирдилар.

Конференцияда Халқаро Шароф Рашидов фонди кенгаш аъзолари сайланди. Фонд президенти ва кенгаш раиси этиб И. Ҳ. Жўрабеков сайланди.

ЯНГИ БИНОДАГИ ТАДБИР

ЮНУСОБОД тумани ижтимоий-таъминот бўлимининг 19 хонадан иборат янги муҳташам биносида Халқаро қариялар куни тантанали равишда нишонланди. Ўтган йили Юнусободнинг марказида ажойиб Нуронийлар оромгоҳи барча зарурий жиҳозлар билан топширилган эди.

Шу сана шарафига туман ҳокимлиги Муртазоев кўчасидаги 9 қаватли турар жойнинг 1-қаватидан 19 та хонани туман ижтимоий-таъминот бўлимига тақдим этди.

Шу сана муносабати билан туман ҳокимлиги ва ижтимоий-таъминот бўлимининг ташаббуси асосида туман ижтимоий таъминот бўлими ҳисобида турган кам таъминланган оила ва нафақа олувчилар учун бир йўла меҳр-ҳайрия ёрдами сифатида бир миллион 200 минг сўм маблағ ажратилди.

— Шунча миқдордаги маблағни биз ёрдамга муҳтож бўлган 120 оилага 10 минг сўмдан тақсимладик. Тақсимлашда оилаларнинг шароити ўрганилди, шу масала юзасидан маҳалла комитетлари раислари билан ҳам маслаҳатлашиб олдик, — дейди туман ижтимоий-таъминот бўлими мудири Ёқутхон Ражапова. — Маблағларни топшириш ниҳоятда ажойиб ва тантанали ўтди.

Бу маросимга 250 фахрий қариялар — уруш ва меҳнат фахрийлари, узоқ ва яқиндан келган меҳмонлар таклиф этилдилар. Катта дошқозонда ош дамланди. Туман ҳокимлиги жамғармасидан бу байрам зиёфати учун зарур бўлган барча маҳсулот ва мевалар ўз вақтида келтириб берилди. Айрим сабаблар билан Халқаро қариялар куни тантанасида қатнаша олмаган нафақа олувчиларга ажратилган пул ва зиёфат оши уларнинг уйларига етказиб берилди.

Туман маданият бўлимига қарашли бадиий ҳаваскорлик жамоалари меҳмонларни ўзларининг ажойиб шўх ва ёқимли дам олиш дастурлари билан хушнуд этдилар.

Халқаро қариялар кунини нишонлаш ва туман ижтимоий бўлимининг янги биноси очилишида Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-таъминот вазири Б. Х. Умурзоқов, туман ҳокими А. К. Қосимов, шаҳар ижтимоий-таъминот бошқармаси бошлиғи Х. У.Турсуновалар иштирок этишди.

Малик НУРИДДИНОВ.

Санъат усталари тайёрланади

ХАЛҚ амалий санъати кўпчиликни қизиқтириб келмоқда. Эндиликда бу кўҳна санъат билан бевосита билим даргоҳларида ҳам яқиндан ошно бўлиш имконияти туғилмоқда. Тошкентдаги 45-кечки (сменали) мактабда ҳам халқ бадиий амалий санъати бўйича машғулотлар уюштирила бошланди.

Гап шундаки, мазкур ўқув даргоҳи ҳузурида махсус лицей очилган эди. Ушбу миллий лицей халқ бадиий-амалий санъати бўйича ўқувчи-ёшларга амалий кўникма бериш учун даъват этилди.

Шу мақсадда ўқув дастури ва режалари тайёрланди. Махсус синфлар учун мослаштирилган бу ўқув йўриқномалари асосида асрлар оша сайқал топиб келаётган кўҳна амалий санъат турларидан ёшларга сабоқлар берилмоқда.

Миллий лицейда таҳсил кўрган ёшлар амалий санъат усталари ихтисослигига эга бўладилар. Бундан ташқари дизайнерлик мутахассислиги ўзлаштирилади. Шунингдек, миллий либослар тикиш малакаси ҳосил этилади.

Озод АҲАДОВ.

Буюк ватандошимиз Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг шахсияти ва ижодига қўшни Ҳиндистон давлатида ҳам қизиқиш катта. Шуниси диққатга сазоворки, биз шу пайтгача бу мамлакатдаги бобурийлар сулоласининг бугунги вакиллари ҳақида маълумотга эга эмас эдик. Маълум бўлишича, Ҳайдаробод шаҳрида «Буюк мўғуллар сулоласи» номли жамият мавжуд бўлиб, унга Ҳиндистондаги сўнгги Бобурий ҳукмдор — Баҳодиршоҳ Зафарнинг набираси жаноб Зиёвиддин Тусий раҳбарлик қилар экан. У яқинда Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов номига мактуб билан мурожаат этган ва у матбуотда эълон қилинган эди. Мактубда юртимизда Бобур сиймосига кўрсатилаётган юксак ҳурмат-эҳтиром учун мамлакатимиз раҳбарияти ва халқига самимий миннатдорлик билдирилган.

Қуйида Президентимизнинг мазкур мактубга йўллаган жавобини эътиборингизга ҳавола этамиз.

«БУЮК МЎҒУЛЛАР СУЛОЛАСИ» ЖАМИЯТИНИНГ БОШ КОТИБИ ЖАНОБ ЗИЁВИДДИН ТУСИЙГА

Муҳтарам жаноб,

Сизнинг мактубингиз билан танишиб, ғоят мамнун бўлдим.

Қардош Ҳиндистон диёрида бобокалонимиз Заҳириддин Муҳаммад Бобур сулоласининг вакиллари улуғ аждодлари хотирасини асрлар оша асраб-авайлаб келаётганликлари биз учун беҳад қувонарлидир.

Биз Бобур Мирзони улкан давлат арбоби сифатидагина эмас, қомусий аллома, мумтоз шоир сифатида ҳам чексиз қадрлаймиз. Бобур ўзбек халқининг буюк фарзанди, миллий ғуруридир. Ул зоти шарифнинг юртимизда нишонланаётган 510 йиллик тўйи шу юксак эҳтиромдан яна бир далолатдир. Бу шодиёна сизларнинг ҳам, бизнинг ҳам байрамимиз бўлажак, юртимиз дарвозалари Сизлар учун ҳамиша очиқ.

Сизга ва Сиз орқали хориждаги бобурийларнинг барча авлодларига сиҳат-саломатлик, оилавий фаровонлик, ишларингизга равнақ тилайман.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом КАРИМОВ.

ИСТИБДОД ҚУРБОНЛАРИНИ ХОТИРЛАБ

4 октябрь куни Тошкентда улуғ адиб Абдулла Қодирийнинг 100 йиллиги арафасида истибдод қурбонлари хотирасига бағишланган маросим бўлиб ўтди.

Унинг иштирокчилари «Камолон» қабристонидаги Абдулла Қодирийнинг рамзий қабрини, адиб яшаб ижод қилган ҳовлини зиёрат этди.

Зиёрат ва учрашувда Н. Муҳиддинов, Шукрулло, Одил Ёқубов, Мирмуҳсин, Пиримқул Қодиров, Тоҳир Малик, Икром Отамурод, домла Саидрасулқори ва бошқалар сўзга чиқиб, Ватан, Мустақиллик ҳамда истибдод қурбонларининг табаррук хотираларини улуғлаш ҳақида фикр-мулоҳазаларини изҳор қилдилар.

Маросимда Ўзбекистон Президентининг давлат маслаҳатчиси У. Азимов қатнашди.

(ЎзА).

КУЧЛИЛАР РИНГГА ЧАҚИРИЛАДИ

БУНДАН бир неча йил муқаддам, аниқроғи, 1991 йилнинг декабрь ойида Тошкентдаги «Алпомиш» спорт саройи Қозоғистон, Қирғизистон, Украина, Россия, Швеция, Монголия, Польша, Руминия ва Ўзбекистон боксчилари иштирокидаги дастлабки, йирик Халқаро турнир мезбони бўлганди. Унда қатнашган юртимиз спортчиларидан Қ. Шукуров, Х. Нуриддинов, Р. Бойпўлатов, Х. Войназаров, Ҳ. Зокиров, Р. Ёрбековлар совринли ўринларни эгаллаб ўзбек бокс мактаби маҳоратини намойиш эта билгандилар.

Мана, пойтахтимиз спортнинг ушбу тури бўйича шу кунга қадар мисли кўрилмаган яна бир турнир ташаббускори бўлиб чиқди. Бугун «Алпомиш» спорт саройида йил бошидан буён мутахассислар, боксчилар, мутасадди шахслар зўр бериб тайёргарлик кўраётган ана шу мусобақа — «Ўзбекистон мустақиллиги» Кубоги ўйинлари бошланади. Унда ўз юрти байроғи остида рингга чиқишга ҳозирланиб келган Эрон, Корея Халқ Демократик Республикаси, Болгария, Афғонистон, Россия, Туркия, Бошқирдистон, Руминия, Марказий Осиё давлатлари боксчилари иштирок этадилар.

Хўш, Бутунжаҳон ҳаваскор боксчилар уюшмаси президенти А. Чаудри (Покистон), унинг издошлари, маслакдошу ўринбосарлари К. Вер (Германия) ва Э. Жечев (Болгария) каби дунёга донги кетган бокс дарғалари алоҳида диққат-эътибор ила назар солаётган халқаро турнирга ўзбекистонлик боксчилар қандай тайёргарлик кўрмоқдалар, қайси боксчилар диёримиз номидаги рингга чиқадилар?

Ўзбекистон терма жамоаси мураббийси Владимир Шиннинг таъкидлашича, 60 нафар спортчимиз уч жамоага бўлиниб ғолиблик учун курашадилар. Улар орасида жаҳон чемпионатлари совриндорлари Ҳикматулла Аҳмедов, Артур Григорян, республика чемпионати ғолиблари Норқул Султонов, Наримон Отаев, Уйғун Сиддиқов, Муҳаммад Абдуллаев ва бошқалар бор. Ҳар бир чарм қўлқоп устаси республикамиз шарафини муносиб ҳимоя қилиб мухлислар олдидаги синовдан ёруғ юз билан ўтамиз, дея ишонтирмоқда.

Бугун бошланган «Ўзбекистон мустақиллиги» Кубоги баҳслари 10 октябргача давом этади ва ғолиблар «Миконд» заводида тайёрланган махсус бош соврин билан тақдирланадилар.

Шуҳрат ЗОКИРОВ.

● ЭСИНГИЗДА бўлса, 1984 йил бошларида Чирчиқ дарёсининг ўнг ва чап қирғоғида Тошкент мотор заводи қурилиши жадал суръатларда бошланиб кетган эди. Ўшанда бу қурилиш собиқ Иттифоқда энг зарбдор ҳисобланарди. Орадан икки-уч йил ўтгандан сўнг эса корхона қурилиши умуман тўхтаб қолди. Ҳозиргача бу ердан ўтган киши фақат ташлаб кетилган биноларни кўриши мумкин.

Хўш, нега бундай бўлди? Халқнинг миллионлаб пули сарфланган корхонани ишга тушириш учун ҳозир қандай ишлар амалга оширилмоқда? Келажакда сарфланган харажатларни корхона оқлай оладими? Биз ана шу ва бошқа саволлар билан бирлашма бош директори Шавкат Алимовга мурожаат қилдик.

●

— Шавкат Атҳамович, аввалambор корхона қурилиши тарихига бироз тўхталсангиз. Чунки бу нарса муштарийларни қизиқтириши турган гап.

• Бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн учинчи сессиясида гапирилди

ИККИНЧИ ПАРВОЗ

— Корхона қурилиши 1984 йили бошланган эди. Республикамизда фаолият кўрсатаётган «Тошкент трактор заводи», Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги ва бошқа корхоналар ишлаб чиқараётган тракторларга двигателни бошқа ҳудудлардан ташиб келтирарди. Бу эса ўз навбатида қўшимча қийинчиликлар туғдирарди. Бундан ташқари ана шу моторлар бор-йўғи 60 от кучига эга эди. Ана шуларни Тошкентнинг ўзида ишлаб чиқариш мақсадида мотор заводи қурилиши режалаштирилганди. Корхонани лойиҳалаштириш ва уни дастгоҳ ва ускуналар билан таъминлаш мажбуриятини Минск трактор заводи олганди. Лойиҳа бўйича бирлашмада 80—100 от кучига эга бўлган двигателлар ишлаб чиқарилиши мўлжалланганди.

Корхона қурилиши шу тариқа икки йил давом этди. Шу муддат ичида асосий цехлар, бошқарув ҳамда муҳандислик бинолари қуриб битказилди. Минск мотор заводи ва бошқа жойлардан маҳсулот ишлаб чиқаришга мўлжалланган дастгоҳ ва ускуналар олиб келинди. Мамлакатда ўзгаришлар содир бўлганлиги ҳамда маблағнинг йўқлиги туфайли 1986 йилга келиб завод қурилиши асосан тўхтади. Бошқача қилиб айтганда «музлатилди». Ва бу 1991 йилгача давом этди.

Фақат Ўзбекистонимиз мустақилликка эришгандан кейин корхонани қуриш ва унга ускуналарни ўрнатиш жонланди. Ҳозирги кунда қуюв, асбобсозлик, механика, ностандарт ускуналар ҳамда йиғув цехлари фаолият кўрсатмоқда, Бу ерда шуни ҳам айтиш жоизки, двигателларни ишлаб чиқаришда кўп қисмларнинг етишмаслиги туфайли тўла қувват билан ишлай олмаяпмиз. Масалан, ҳозир корхона йилига 70 мингта мотор ишлаб чиқариш қувватига эга. Лекин ҳозирги кунга келиб бунга кетадиган хом ашёмиз бор-йўғи 5 мингтага етади холос. Сабаби ҳозирги кунга келиб Россия ва бошқа Ҳамдўстлик давлатларига пул ўтказиб маҳсулот олиб келиш жуда мураккаб бўлиб кетди.

Ана шуларни ҳисобга олган ҳолда корхона асосий кучни халқ истеъмол буюмларини ишлаб чиқаришга қаратаяпти. Гапимиз қуруқ бўлмаслиги учун бунга бир-иккита мисол келтирсам. 1991 йили болалар аравачаси ҳамда велосипедини ишлаб чиқаришни йўлга қўйганмиз. Ўтган йили шу маҳсулотлардан 60 мингтасини ишлаб чиқардик. Бу йил ҳам велосипедлар ишлаб чиқаришни ўрта ҳисобда 60-70 мингтагача етказмоқчимиз. Агарда ҳозирги нарх-наво билан ҳисоблайдиган бўлсак, у унча қиммат эмас. Яъни уларнинг биттаси 15 минг сўм атрофида. Шунингдек ҳозир аҳолига жуда зарур бўлган газ асбоблари, уйни иситувчи батарейка ва бошқа маҳсулотларни ҳам ишлаб чиқаришни йўлга қўйганмиз.

— Бундан бир неча йил муқаддам пойтахтнинг мева-сабзавот комбинатларидан бирида бўлганимизда унинг раҳбари омборларга келган юкларни тушириб олувчи воситаларнинг етишмаслиги ҳақида гапирганди. Сабаби электр юк ташувчи машиналар чет элларда ишлаб чиқарилар экан. У ўшанда «Шу машиналар ўзимизда ишлаб чиқарилса айни муддао бўлур эди» деганди.

Бу битта мисол, холос. Чунки илгарилари ва ҳозир ҳам юқоридаги электр юк ташувчи машинаси ва кўплаб бошқа маҳсулотлар четдан келтириларди. Шу муносабат билан сизларнинг корхонангизга ўхшаган улкан саноат даргалари халқ хўжалиги учун зарур бўлган маҳсулотларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйса бўлмайдими? Бунга замонавий чет эл технологияларини жалб қилиш вақти етмадимикин?

— Жуда тўғри гапирдингиз. Ҳозир ҳар бир корхона биринчи галда ўзимизнинг халқ хўжалигимизга керак бўлган маҳсулотларни ишлаб чиқариши шарт. Бунда айниқса чет эл фирмаларининг илғор технологиясидан фойдаланиш керак бўлади. Бу ҳақда Президентимиз Ислом Каримов Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XIII сессиясидаги маърузаларида гапиргандилар. Жумладан шундай дегандилар: **«Биз хом ашё бойликларига эгамиз. Чет эл технологияларини олиб келишимиз ва комплекс замонавий қўшма корхоналарни барпо этишимиз мумкин. Ана шу корхоналар замонавий техникадан фойдаланиб рақобатга қодир маҳсулот ишлаб чиқара оладилар».**

Биз ҳозир Президентимизнинг ана шу гапларини дастуриламал қилиб олганмиз. Италиянинг «Аджинд» интернейшнл» фирмаси билан алоқа боғладик. Улар шартномага асосан уч йил муддат ичида корхонанинг тўла қувват билан ишлашини таъминлаши керак. Гап шундаки, илгарилари бизни давлат маблағ билан таъминлаб турарди. Ҳозирда эса бу йўқ. Бундан ташқари илгари собиқ Иттифоқдан олиб келинган дастгоҳ ва ускуналар ҳозирги замон талабларига мутлақо жавоб бермайди. Яъни бу дастгоҳлар эскириб, у билан жаҳон андозалари талабларига жавоб берадиган маҳсулот ишлаб чиқариш амри маҳол. Биз бу ускуналарни янги, замонавийсига алмаштиришимиз керак. Италия томони ана шуларни алмаштириш ва корхона цехларини янги ишлаб чиқаришга мослаштиришни ўз бўйниларига олишган. Шу мақсадга улар 130 миллион доллар сарфлашни мўлжаллашаётир. Бир сўз билан айтганда, биз улар билан корхонани қўшма ҳиссадорлик жамиятига айлантиришга келишиб олдик. Айни пайтда бу қимматли қоғозлар Италияда чоп этилмоқда. У чоп этилиб бўлингандан кейин унинг бир қисмини ўзимизнинг ишчи ва хизматчиларимизга ҳам тарқатамиз.

Ҳозирги кунда ана шу қўшма ҳиссадорлик корхонаси ўз ишини бошлаб юборди. Корхона шу ойнинг бошида махсус юк ортиш машиналарининг ўнтасини ишлаб чиқаришга муваффақ бўлди. Бу машиналар республикамизнинг турли жойларида синов муддатини ўтамоқда. Шундай махсус юк ортиш мосламасини шу йил мобайнида 200 та ишлаб чиқариш ниятидамиз. Кейинги йили эса бу рақамни мингтагача етказмоқчимиз.

— Бу машиналар қайси корхона, ташкилотларга мўлжалланган? Кейин унинг юк кўтариш кучи қанча?

— Юк ортиш мосламаларини корхонада, омборхоналарда, вагонларга юк ортиш ва тушириш ва ҳоказоларда ишлатишга жуда қулай. Ундан қишлоқ хўжалиги ва бошқа жойларда ҳам фойдаланса бўлади. Умуман ундан фойдаланиш доираси жуда катта.

Ҳозир ишлаб чиқарилаётган машиналар уч тоннагача юк кўтара олади. Келажакда ҳар хил, яъни 40 тоннагача юк кўтара оладиган ана шундай машиналарни ишлаб чиқариш режалаштирилган.

— Италияликлар билан келажакда бундан бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш ҳам мўлжаллангани?

— Бўлмасамчи. Қўшма ҳиссадорлик корхонаси келажакда юк ташиш машинаси, «Митти» тракторлар ва бошқа халқ хўжалиги ҳамда аҳолига зарур маҳсулотларни ишлаб чиқариш ниятида.

— Кечирасиз, «Митти» тракторларни «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳам хитойликлар билан биргаликда ишлаб чиқараяпти-ку.

— Биз бу тракторларни ишлаб чиқаришимиздан мақсад рақобатни вужудга келтиришдир. У қанча кўп ишлаб чиқарилса, шунча арзон ва сифатли бўлади. Ундан кейин ҳозир республикамиз қишлоқ хўжалигига айниқса шу тракторлар жуда зарурдир. Чунки фермер хўжалиги қанчалик ривожланар экан, бу маҳсулотларга эҳтиёж ортаверади.

— Юқоридаги маҳсулотларни чет элга экспорт қиласизларми? Корхона бу борада қандай ишларни амалга оширмоқда?

— Келажакда корхона ишлаб чиқараётган маҳсулотлар жаҳон андозаларининг барча талабларига жавоб берадиган ва дунё бозорида бемалол рақобатлаша оладиган бўлади. Шунинг учун бирлашма ўзимиздан ортиб қолган маҳсулотларни албатта жаҳон бозорига сотишга умид қилади. Ҳозирнинг ўзида ўз маҳсулотларимиз билан Африка, Жанубий Америка мамлакатларига чиқишга ҳаракат қиляпмиз. Чунки биз четдан маҳсулот олиб келиш ўрнига, хорижий мамлакатларга маҳсулот чиқаришни иложи борича кучайтиришимиз лозим. Бу бозор иқтисодиёти қонунларидан биридир...

— Эшитишимизча, корхона ҳудудида ишбилармонлар учун меҳмонхона қураётган эмишсизлар?

— Бу меҳмонхона қурилаётгани йўқ. Гап шундаки, бирлашма энди тикланаётган пайтда лойиҳада муҳандислик корпуси қурилиши ҳам мўлжалланган эди. Шу лойиҳага асосланиб биз корхона ҳудудида 12 қаватли бинода қурилиш ишларини олиб борган эдик. Ҳозирги кунга келиб унда қурилиш-тиклаш ишлари тўлалигича битган.

Корхонанинг эски лойиҳаси барбод бўлгандан кейин биз бу муҳандислик биносини меҳмонхонага айлантиришга қарор қилдик. Ҳозир Италияда унинг янги лойиҳаси тайёрланмоқда. Кейинги йилнинг охиригача режа бўйича меҳмонхона битиши керак.

Меҳмонхона икки юз кишига мўлжалланган бўлиб, у камида 3—4 юлдузли бўлади. Яъни у чет элдаги меҳмонхоналардан қолишмайдиган бўлиши керак. У чет эл ҳамда республикамиз ишбилармонларига мўлжалланган бўлиб, меҳмонхонада улар учун ҳамма шарт-шароитлар яратилади.

Хулоса қилиб айтганда, корхона илгариги қурилиш суръатини тиклади. Яъни у иккинчи маротаба парвоз қилмоқда.

Суҳбатдош Ғулом ЮСУПОВ.

Болаларнинг ўйинчоқларни яхши кўришини ҳаммамиз биламиз. Лекин ана шу ўйинчоқларни қаердан чиқаётганини кўпчилик билмаса керак. Буларни «Семурғ» фирмаси амалга оширади. Айни пайтда корхона жамоаси бозор иқтисодиётидан келиб чиққан ҳолда ўйинчоқларнинг хилма-хиллиги ҳамда сифатини оширишга ҳаракат қилишмоқда.

* * *

2-пойабзал корхонасида кейинги йилларда оёқ кийимларининг хилма-хиллигини таъминлашга эришилмоқда. Бунда корхонанинг етакчи модельер-конструкторларидан ҳисобланган Раиса Ерохинанинг ҳам ҳиссаси бор. У пойабзалларнинг янги-янги андозаларини тайёрлаш билан бирга ёшларга ҳам ўз касб сирларини бажонидил ўргатмоқда.

СУРАТЛАРДА: «Семурғ» фирмаси корхона цехларининг бирида ва модельер Раиса Ерохина ёш ишчи Лилия Семяметовага янги оёқ кийим андозасини ишлаш жараёнини тушунтирмоқда.

Валерий Харитонов ва Андрей Пишненко суратлари.

ЎЗБЕКИСТОН Халқ демократик партияси Марказий Кенгаши ҳузурида ўзига давлат бошқаруви ва корхоналарнинг ёш раҳбарлари ва мутахассисларни, депутатлар, ёшларнинг жамоат арбоблари ва тадбиркорларни бирлаштирган «Ёш етакчилар» клубининг ташкил этилганига ҳали кўп вақт ўтгани йўқ. Бироқ клуб фаолияти самарали кечяпти, десак янглишмаган бўламиз.

• Бозор тадбиркорликни ёқтиради

ИҚТИСОДИЙ ИМКОНИЯТЛАР ТАҲЛИЛИ

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш ўринлики, бирлашиш ташаббуси ёшларнинг ўзидан чиқди. Чунки уларнинг кўпчилиги яқин кунларгача Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқининг етакчилари эдилар. Ҳозир клуб томонидан ташкил этилиб турган мулоқотлар, учрашувларда жамиятимиздаги энг долзарб масалалар муҳокама қилиниб, ўринли фикрлар билдирилмоқда.

Қандай қилиб пойтахт туманларида кишилар манфаати ва ислоҳотлар йўлида хизмат қилувчи иқтисодий имкониятларни топиш ва улардан фойдаланиш мумкин? «Ёш етакчилар» клубининг навбатдаги учрашуви шу мавзуга бағишланди.

Мазкур йиғилишнинг ўзига хос хусусияти шунда эдики, у мусобақа шаклида бўлиб ўтди. Ижодий фикрлашни фаоллаштиришга қаратилган жаҳоннинг тараққий этган усулларидан фойдаланилди. Клуб аъзолари ўзларини қизиқтирган саволларга И. А. Каримовнинг яқинда чоп этилган «Ўзбекистон — бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли» рисоласидан жавоб топдилар. Республика Олий Кенгаши XIII сессияси қарорларини чуқур ўрганиш юзасидан тест саволлари тавсия қилинди. Ўзбекистоннинг иқтисодий ривожланиш истиқболлари қандай ва бозор ислоҳоти бўйича кундалик вазифалар нималардан иборат? Давлатнинг аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишда аниқ мақсадга йўналтирилган ва табақалаштирилган ёндашувларининг асосий шартлари нималардан келиб чиқади каби муаммолар учрашув иштирокчиларининг диққат марказида бўлди.

Ёш раҳбарлар ғояларининг қай даражада аниқ ва самарадорлигини Собир Раҳимов тумани ҳокими, партия Марказий Кенгаши аъзоси Ҳотам Абдураимов шарҳлаб берди. Ўзбекистон мустақиллигини мустаҳкамлашда ва бозор муносабатларига ўтишда ёш раҳбар кадрларнинг ватанпарварлик мажбуриятларининг юқори ўрин тутиши хусусидаги фикрлари билан Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгашининг котиби, Тошкент ҳуқуқшунослик институти ректори Акмал Саидов ўртоқлашди. Ҳозир клубнинг ҳар бир учрашувини тайёрлашда унинг аъзоларидан бири менежерлик қилиши одатий тус олмоқда. Бу сафар шундай вазифани Тошкент шаҳар Ёшлар Иттифоқи Комитетининг биринчи котиби Жавоҳарлал Ҳакимов адо этди. «Ақлий ҳужум» технологиясини эса педагогика фанлари доктори Яков Уманский ишлаб чиқди ва амалга оширди.

Ҳамза ва Сергели туманлари жамоаларининг иқтисодий имкониятларни аниқлаш бўйича ўз вариантлари юзасидан мусобақаси учрашувга амалий тус берди. Уларга Тошкент шаҳрининг бошқа туманларидан келган ҳамкасблари экспертлик қилдилар. Натижада «ғоялар банки»га аниқ таклифлар киритилди. Ҳамза тумани солиқ инспекцияси бўлим мудири Бахтиёр Бекмуҳамедов туманнинг иқтисодий имкониятлари — корхоналарнинг молиявий маблағларини иложи борича ҳаракатга келтириш, пул маблағлари оборотини тезлаштириш, ҳаракатсиз ётган моддий ресурслардан иложи борича иқтисодий фойдаланиш йўлларини кўрсатиб берди. Сергели тумани ҳокимлиги савдо бўлими мудири Бахтиёр Асомовнинг корхоналарда ишлаётган ходимларни арзон нархларда тушлик билан таъминлай олиш мақсадида оилавий тадбиркорликни ва фермерликни қандай қилиб бу ишга қизиқтириш мумкинлиги тўғрисидаги таклифи энг фойдали таклиф деб топилди.

Умуман, таклифлари халқ манфаати йўлида тадбиркорликни ривожлантиришнинг қулай имкониятларини очиб берган Сергели тумани жамоаси шу куни ғолиб чиқди. Қувонарли томони шундаки, «Ёш етакчилар» клубида ўрганилган иқтисодий таклифларнинг барчаси Тошкент шаҳар ва барча туманлар ҳокимларига юборилади.

Комилжон ЖУМАНИЁЗОВ,

Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгашининг парламент иши ва партиялараро алоқалар бўлими мудири.

** Излаган имкон топади*

МАКТАБДА УСТАХОНА

ДАРҲАҚИҚАТ, бугунги кунда ишбилармонлик ва тадбиркорликка суянган одам ютқазмайди. Буни яхши билган Шайхонтоҳур туманидаги 37-ўрта мактаб жамоаси билим даргоҳи ҳудудида маиший хизмат кўрсатиш устахонасини ишга туширган эди. Устахонада пойабзал, электр асбоблари таъмири, дурадгорлик ишлари амалга оширилмоқда. Хизмат ҳақи келишилган нархда. Мактабнинг юқори синф ўқувчилари бунга катта қизиқиш билан ёндошиб, ҳунар ўрганиш учун устахонада турли хил ишларни бажармоқдалар.

Болаларга косибчилик бўйича Илёс Юсупов, электр асбоблари таъмиридан Собир Ёқубов, дурадгорликдан Мирзоҳид Мусаев каби моҳир педагоглар устозлик қилишмоқда.

— Ўқувчиларимизнинг устахонага қизиқиши кун сайин ортиб бораяпти. Келгусида беланчак, болалар ўйинчоқлари, уй-рўзғор буюмларини ҳам ишлаб чиқаришга ҳаракат қилаётган дурадгорлик ва темирчилик устахонасида иш қизғин, — дейди мактабнинг илмий бўлим мудири Сурайё Саидазизова.

Маиший хизмат устахонасида болалар меҳнатидан тушган маблағ, уларга иш ҳақи сифатида берилиши билан бирга мактабни жиҳозлаш, ремонт қилишга ҳам сарф этилмоқда.

Шаҳримиздаги бошқа билим масканларида ҳам 37-мактабда олиб борилаётган ибратли ишлардан ўрнак олиб ўқувчиларни меҳнатга жалб қилсалар, уларга касб сирларини ўргатсалар жуда яхши бўларди.

Эҳсон ҲОДИЕВ.

** Ҳамшаҳарларимиз*

Корхонанинг қалдирғоч ҳайдовчиси

ЧИЛОНЗОРГА зарур юмуш билан боргандик. Вақт тиғизлиги учун қайтишда таксида кетишга чоғландик. Бир ишора билан рўпарамизга келиб тўхтаган такси рулини бошқараётган аёл бизга жилмайиб боқди.

— Марҳамат, ўтиринглар йигитлар.

Аёл ҳайдовчи... Уни қаердадир кўргандек эдик. Ҳар қалай таниш чеҳра.

— Қаёққа ҳайдай?

— Юнусободнинг 10-мавзесига борамиз.

Машина ўқдек елиб кетди. Катта кўчага чиқиб олгач яна бир йўловчи ҳайдовчига «олиб кетинг» ишорасини қилди. Аёл бизга юзланди.

— Тўхтасам майлими, йўл-йўлакай бўлса олиб кета қолайлик.

— Ихтиёрингиз...

Йўловчи бошқа томонга бориши керак экан, узр сўради.

Йўлда яна бошқалар ҳам бир неча бор қўл кўтариб машинани тўхташга ундашди. Ҳайдовчи эса улар илтимосини қондиришдан аввал ҳар сафар биздан рухсат сўрарди. Бунақа хушмуомала ва мижознинг кўнглига қарайдиган такси ҳайдовчисини биринчи кўришимиз бўлгани учунми (борлари бизни кечиришсин) ёки аёлнинг таниш чеҳраси сабабми бизда ўз-ўзидан у билан суҳбатлашиш истаги туғилди.

— Очиғи мени кўпчилик ҳамшаҳарларимиз танишади. Чунки узоқ йиллдан бери таксида ҳайдовчилик қиламан. Балки сизлар ҳам учратган бўлсаларингиз ажаб эмас.

— Қайси такси саройида ишлайсиз?

— Чилонзордаги, 5-чида.

Манзилга қандай етиб келганимизни ҳам билмай қолдик. Машинадан тушиб миннатдорчилик билдирдик. Ҳурмат юзасидан уч-тўрт сўм ортиқроқ пул узатдик.

— Йўқ, бунақаси кетмайди, — деди Вазира опа кулиб. — Ойлик маошимиз яхши.

Қилмишимиздан хижолат бўлдик.

Касб тақозоси бўлса керак-да бу. Ўша куни бу аёл ҳайдовчи ҳақида бир лавҳа ёзиш истаги туғилди бизда. Шу ниятда орадан кўп ўтмай у ишлаётган автокорхонага бориб, сарой директори Равшанжон Собиров билан рўбарў келдик.

— Вазира Солиҳова энг ҳурматли ҳайдовчиларимиздан. Қолаверса у корхонамизнинг қалдирғоч аёл ҳайдовчиси. Шундай инсонлар ҳақида ҳар қанча ёзилса оз, — деб қолди у.

— Оббо, сизлар-ей, ахир қидириб топибсизларда мени. Хўш, нимани гапириб берай сизларга, — деди кулиб Вазира опа Солиҳова мақсадимизни тинглагач.

— Ҳайдовчилик касбини танлашингизга нима сабаб? Умуман аёлларнинг шу касбда ишлашига қандай қарайсиз? Ишингиздан хурсандмисиз?..

— Тўхтанг, тўхтанглар, янглишиб кетаман. Яхшиси мен бир чеккадан гапирай. Сизлар керагини танлаб олаверасизлар.

Шунга келишдик.

— 1927 йилда Тошкент шаҳридаги Сағбон маҳалласида туғилганман. Отам — Мирсолиҳ ака, онам — Адолат опа. Қизалоқлик вақтимдаёқ ҳайдовчи бўлиб ишлайдиган Мирсоат акамнинг машина бошқаришига ҳавас қилардим. Ўшанда «Катта бўлсам албатта мен ҳам ҳайдовчи бўламан» деган ният қилардим. Мана шу баҳона ўрта мактабни тугатиб, ҳунар-техника билим юртига ҳайдовчилик ихтисослиги бўйича ўқишга кирдим. Отам билан онам: «Эсингни едингми, ҳеч замонда қиз боладан ҳам ҳайдовчи чиқадими?» деб мени бошқа касб танлашга анча зўрлашди. Аммо истагим қатъийлигини кўриб, кейин менга оқ фотиҳа беришди. Хуллас, 1950 йилда ҳайдовчилик гувоҳномасини қўлимга олдим.

Шу кундан эътиборан мен учун машаққатли соатлар бошланди. Қайси корхонага бормай унинг раҳбарлари: «Аёлларга, айниқса сиз каби қизчаларга транспортни ишониб топшириб бўлмайди», дея мени ишга олишмасди.

Шундай қилиб, денг ниҳоят мен ва дугонам Танзилла Рашидовани шаҳримиздаги 1-такси саройига ишга қабул қилишди. Кейинчалик сафимизга яна бир аёл ҳайдовчи Маҳсума Нурматова келиб қўшилди...

Уч дугона кўпчилик эътиборида бўлди. Улар ҳалол ва самимий меҳнатлари билан орадан сал фурсат ўтибоқ жамоа ишончини қозона олишди.

1960 йили 5-такси саройи ўз фаолиятини бошлади. Ўшанда автокорхонада ҳайдовчилар етишмасди. Буни эшитган Вазира опа янги корхонага ўтиб ишлаш истагини билдирди. Шу йиллар давомида у қанчадан-қанча йўловчиларнинг ҳожатини чиқарди, улар хизматида бўлди. Кўплаб эсда қоларлик воқеа ва ҳодисаларга дуч келди.

Мана улардан бири: ноябрь ойи охирлаб қолган. Қор учқунлаб ёғарди. Темир йўл вокзалида ўрта ёшдаги аёл Вазира опадан 2-Қорақамиш даҳасига элтиб қўйишни илтимос қилди. Машина кафтдек йўлдан олға томон интилди. Аёл эса негадир маъюслик билан кўчаларни кузатиб борар, унинг ғамгин қиёфаси шундоққина сезилиб турарди. Мижоз 37-турар жойлардан фойдаланиш идораси яқинига келгач, Вазира опадан машинани тўхтатишни илтимос қилиб ҳисоб-китоб қилди.

Такси жойидан қўзғалиб Абдулла Набиев бекатига яқинлашганда Вазира опа кабина тепасига осиб қўйилган кўзгуга қаради-ю лабини тишлаб қолди. Не кўз билан кўрсинки, орқа ўриндиқда аёллар сумкаси ётарди. У машинани четга тўхтатиб, топилмани дарҳол қўлига олди. Ичини очиб қараса... Тилла тақинчоқлар, пуллар. Ҳайдовчининг ақли шошди. Вақт ўтказмасдан машинани орқага буриб бояги аёл тушган уй қаршисига келиб тўхтади. Ранглари оқарган, ҳаяжонидан ўзини зўрға босиб турган аёл машинани кўриб унга томон югурди.

— Ҳозиргина машинадан тушган аёл сизмисиз! Ўриндиқда сумкангизни қолдириб кетибсиз. Агар саволим малол келмаса, сумкангизнинг ранги, ичида нима борлигини айтиб бера оласизми? — сўради Вазира опа мижоз аёлдан.

— Сумкамнинг ранги қора. Ичида пуллар, тилла тақинчоқларим бор эди.

Топилма эгасига қайтарилди. Мижоз хурсанд бўлиб кетганидан битта олтин узугини суюнчи сифатида Вазира опага узатди.

— Кечирасиз опажон, узугингизни олмайман. Ҳар кимнинг ўз пешонасига берсин, — деди Вазира опа ҳаяжонини боса олмай. Сўнг машинани аста ҳайдаб кетди. Топилма эгаси ўнғайсиз аҳволда қолган бўлса ҳам ҳайдовчи орқасидан самимий боқди.

Автокорхонада Вазира опанинг шогирдлари кўплаб топилади. Масалан, улардан Турсуной Охунова, Анна Жукова, Гўзал Муллажоноваларни номини эслатиб ўтиш кифоя. Опа устозларидан ниманики ўрганган бўлса, ҳаммасини шогирдларига ўргатди. Ҳозирги кунда унинг кенжа ўғли Миргулшан ҳам бўлғуси ҳайдовчиларга устозлик қилмоқда.

— Мен ҳалоллик ва ишга фидойиликни онажонимдан ўрганганман, — дейди у.

Вазира опа қарилик таътилида бўлишига қарамай ҳамон ҳайдовчилар сафида. Ойлик ва йиллик режаларини доимий ошириб бажариб келади.

— Ишга ўрганиб қолганман. Уйда бўш ўтиролмайман. Қолаверса республикамизнинг мустақил давлат бўлиши ҳар биримиздан қўлимиздан келганча меҳнат қилишни талаб этмоқда. Ахир эскилар «Тома-тома кўл бўлур» деб бекорга айтишмаганку. Ҳаммамизнинг фидойи меҳнатимиз бирлашиб мустақиллигимизни мустаҳкам бўлишида асқотишидан бахтиёрман, — дейди Вазира Солиҳова сўзининг охирида.

Аёл боши билан 44 йил такси чамбарагини бошқариш бу айтишгагина осон холос. Аслида ўтган йилларнинг не-не қувончу машаққатларини бошидан кечирмади Вазира опа. Бу унутилмас воқеалар эса унинг қалбида бир умрга муҳрланиб қолган. Энг муҳими у ўз ҳаётини йўловчиларга хизмат қилишга бағишлади. Вазира опа учун фахрлиси ҳам мана шу.

Фаттоҳ АБДУРАҲИМОВ,
Ғуломжон ПРИМОВ.

ҲАҚИҚИЙ ДАСТУР БЎЛАДИ

ҲАМЗА номидаги санъатшунослик институти мажлислар залида юртбошимиз Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Олий Кенгаши XIII сессиясида сўзлаган «Ўзбекистон иқтисодий сиёсатининг устувор йўналишлари» маърузаси асосида йиғилиш бўлиб ўтди. Мазкур анжуманга йиғилган фан, маданият ва санъат соҳасидаги раҳбарлар, устоз муаллимлар муҳокамада қатнашиб, юртбошимизнинг сессиядаги маърузалари ҳар бир соҳа ишчи ва зиёлилари учун аниқ дастур эканлигини алоҳида таъкидлашди.

Йиғилишда сўзга чиққан нотиқлардан Ўзбекистон халқ артисти Зикир Муҳамmaджонов, Мухтор Ашрафий номли Тошкент давлат консерваториясидан Равшан Юсупов, «Меъмор» бирлашмаси директори ўринбосари Петр Шубби, фалсафа фанлари доктори Лола Яҳёева, Абдулла Қодирий номли Тошкент маданият институти кафедра мудири Баҳриддин Насриддиновларнинг кенг қамровли, атрофлича фикр-мулоҳазалари барчага манзур бўлди.

Йиғилишни Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазири Эркин Ҳайитбоев олиб борди ва ўз фикрларини йиғилганлар билан ўртоқлашди. Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг масъул ходими И. Тўхтамишев қатнашди.

Эркин ЭСИРГАДИЕВ.

Мозийга бир назар

ШОҲ МАШРАБ ҚИСМАТИ

ШОҲ Машрабнинг шарора ҳаёти ва ижодини талқин этиб, элга бахшида этиш элимизга мадад бўлувчи омиллардан биридир. Чунки Машраб сингари авлиё фарзандларни шу эл туққан, тарбиялаган ва бундай фарзандларнинг руҳи оғир кунларда мададкор бўлади.

Хўш, авлиё шоҳ номига сазовор бўлган бу зот нега осилган? Бунинг сири нимада? Илмий адабиётларимизда Балх ва Қундуз вилоятлари ҳокими Маҳмудбий Қатағон ҳижрий 1123 (милодий 1711) йилда Балхда Машрабни шаҳид этган, дея таъкидланади. Бироқ бу ҳунрезликнинг сабаблари хусусида гапирилмайди. Машраб ҳақида битилган халқ китобларида эса бу масала қисман изоҳлаб ўтилган, бироқ унга кичик шарҳ лозим.

Руҳий ташналик шоҳ Машрабни 1672 йилда Қашқардаги комил инсон Офоқ Хожа ҳузурига бошлади. Машраб бу комил пир ҳузурида ўн саккиз йил тарбия олди. Офоқ Хожа олий туйғу ила бу валий шогирдининг тақдиридан хавфда бўлиб, шундай сўзларни таъкидлашдан чарчамасди: «Машраб бизнинг шеримиздир, анга ҳеч бир фил баробар келмас. Ҳар киши Машрабға қўшулди, худоға қариб (манзур) бўлди. Эй, сўфилар, огоҳ бўлунгларки, Машрабдан Мансури Ҳалложнинг иси келадур, Мансурни(нг) мақомиға етибдур». Милодий 1690 йил келди. Пир шогирдларини чорлаб: «Эй Машраб, анонгни зиёрат қилғил, ай дариғ, мани кушандам Қаратоғда санинг кушанданг Балх шаҳрида подшоҳи Маҳмуддир», дея ўз қаламтарошини ва бир Қуръони каримни Машрабга ҳадя этди.

Бу ижозат шундан далолат берардики, энди мурид орифлик даражасига етган, у мустақил ҳаракат қилиши мумкин. Ҳақиқатнинг тилсимларини энди у мурид ҳисобида эмас, балки ориф тоифасида ечишга қодир. Шу ўринда савол туғилади: устоз шогирдининг шаҳид бўлишини қайдан билди? Бу нарса фозиллар истилоҳидаги бир лафз валий (кўплиги «авлиё») билан боғлиқдур. Арабча Валий сўзи «Яқин бўлиш» демак бўлиб, кенг маънода ҳақиқатлар жамулжамининг севимли кишиси сифатида, раҳматидан насибали бўлишдир.

Сўфийларда кейинчалик «Авлиёлик рутбаси» деган тушунча келиб чиққан. Авлиёлик пайғамбарлик рутбасидан бир даража паст бўлиб, бу даража соҳиби Илоҳнинг суюклисига айланади. Бундай вужуди мутлоқдан ўзга барча нарсани рад этиб, қалбдаги маърифат ила кароматлар кўрсатиб, авомга барака ёғдиради. Пайғамбарнинг Тангридан сўраган баракаси мўъжизадир, авлиёники эса каромат.

Сўфийлар фикрича, барча ҳодисотнинг сабаблари йиғилмиш иккинчи олам мавжуд. Агар кишининг руҳи комиллашса бу ҳодисотларнинг хабарини ўша сабаблар оламидан олиб қайтади. Шундай қилиб Офоқ Хожа ўзининг ва шогирдининг тақдирини каромат қилади. Машраб ҳам бир неча кароматлар кўрсатган. Аммо булар ўз тадқиқотчиларини кутиб турибди.

Филжумла, устозидан ижозат олган Машраб Наманганга келади. Тез орада кексайиб қолган волидаи муҳтарамалари бақога риҳлат қилди. Расм-русумлар ўтгач, Машраб Ҳаж умидида сафарга отланади. Бироқ, бу сафарга юртининг азиз-авлиёларини зиёрат қилиб, улар эришган даражалардан воқиф бўлиб ўтиш ҳам киритилганди. Шу сабаб Машраб Намангандан Хўжандга келади. У ерда ҳоким Оқбўтабийни муридликка қабул қилиб, Тошкентга ўтди. Тошкентдан Туркистон томон отланди. Мақсад султон улорифин Қул Хожа Аҳмад Яссавийнинг равзаларини зиёрат қилиш ва у киши эришган даражани билиш эди.

Шоҳ Машрабнинг Яссавий равзаларида қилган зиёрати хусусида «Қиссаи Машраб»да ўқиймиз, «Алқисса, шоҳ Машраб бул муножотни ўқуб, Туркистонға кирдилар. Шул келганларича боруб ҳазрати султоннинг марқадлариға (қабрлариға) миндилар. Ҳазрати султон шоҳ Машрабни кўтариб ташладилар, яна миндилар ва дедиларки: «Эй, Бузуруквор бардошт қилинг, ман меҳмондурман», Андин сўнг Туркистон аҳли бу ҳолдин хабар топуб келдилар. Қарасалар бир қаландар қави ҳайкал, сурхинрў, шаҳло чашм (кўз), пайваста обрў (қошли), сочлари фатила-фатила гирди камариға тушган, муҳаббатнинг бодасиға ғарқ бўлган. Халойиқ шоҳ Машрабни бу ҳолда кўруб, ҳайрон қолдулар. Андин сўнг ҳамалари келиб, шоҳ Машрабни зиёрат қилиб, қўлларини кўзлариға суртобердилар. Андин сўнг Туркистон аҳли «Бул одам авлиё эмасму?» дея улуғ-кичик ҳамалари ихлосларин ҳаддин зиёда қилдилар. Шоҳ Машраб айдилар: «Эмди мунда турғудек бўлмадим» — деб Тошкан шаҳриға қараб равона бўлдулар». Ажаб, нега Машраб қабрга минди?» Гап шундаки Расулуллоҳ ягона ҳақиқатга сажда қилинмиш панд олиб келганди. Демак авлиёга сиғинишлик ҳам ширк. Буни Машраб яхши биларди. Шу сабаб у зот суннатнинг бир фарзини адо этди. Бу биринчидан.

Иккинчидан, авлиёлик пайғамбарликдан андак паст даража экан, демак авлиё вафотидан сўнг ҳам кароматлар кўрсатиш мумкин. Буни синамоқ лозим ва бу ҳолнинг замирига етиш авлиёнинг нечук даражадалигини билишдир. Машраб бунга амал қилиб, марқадга минганларида Яссавийнинг руҳлари каромат зоҳир қилди ва шоҳ Машраб марқаддан тушиб кетди. Шунда Машраб «Эй бузуруквор, бардошт қилинг, мен меҳмондурман» дея суннатни эслатди. Яссавий руҳлари эса Расулуллоҳнинг «Энг ёмон қавм меҳмон қабул қилмайдиган қавмдир» деган пандларига амал қилиб, зиёратчининг илтижосини қондирди ва ҳазрат ўзларининг «Султон улорифин» мақомларини яна бир бор исботлади. Учинчидан, Расулуллоҳ «Азизларнинг қабри ҳам илиқ бўлғай, ундан қалбингизга тафт олинг» дея ўгит қилмиш ва падари бузурукворлари Абдуллоҳнинг равзаларини силамиш.

Учинчидан, шоҳ Машрабнинг ҳам авлиёлик кароматларига пир Офоқ Хожа ҳам тан бермиш эди. Бироқ халқ китобларида бир сўз қайта-қайта таъкидланади: «Машраби Авлиёнинг қилмишлари қибоб эрмиш». «Қибоб» — ҳозирги тилимизда «атай», «шунчаки» деган маънони англатиб, истилоҳ жиҳатидан эса бирор ҳатти-ҳаракатда мавжуд тартиб-қоидани онгли равишда — атай бузиш, демакдир. Машраб сўфийлик ғояларига содиқ қолиб, «Ашшуҳрату офотун», яъни шуҳрат офат келтиради» мазмунидаги ҳадиси шарифга амал қилиб, зоҳирий тартиб-қоидаларини атай бузарди. У зотнинг наздича, агар бундай йўл тутилса, нафсга йўл очилиб, киши шуҳратдан маст бўлиб, фалокатга йўлиқади.

Шу маънода Машраб ўзига халқнинг диққатини кўп тортмаслиги учун «тахти қибоб» қиларди.

Шоҳ Машраб Тошкентдан тўғри Хўжандга ўтади. Юқорида таъкидланганидек у зот қаерда бўлмасин кароматлар зоҳир қилади, аммо бу алоҳида мавзу. Шундан сўнг шоҳ Машраб Бухорога ўтиб бу ернинг жамики азиз жойларини зиёрат қилади, авлиёларнинг соҳиб камолларига ошно бўлади.

Шоҳ Машраб Бухородан Термиз орқали Балхга келади. Ҳоким Маҳмудбий Қатағон Офоқ Хожанинг муридлигини англаб, Машрабни ўрдага чорлайди ва дейдики: «Ман эшитиб эрдимки, Машраб деғон бир авлиё чиқмиш, Маккага ўтурлар. Мани ниятим шул эрдики, ул қаландарни кўрсам, таҳоратлариға сув берсам». Шоҳ Машраб айтдиларки: «Эй Маҳмудхон, ғалат айтурсан мани сарнавиштимда (тақдиримда) ажалим санинг қўлинда битилгон. Мани шаҳид қилурсан. Манинг васиятим сенга шулки, жасадимни бир баландроқ ерға чиқариб қўйғил, токи ҳар ким кўрса дуойи хайр қилиб ўтқай». Маҳмудхон таажжуб қилиб яна айтдики: «Эй тақсир, ҳаддим бўлурму, сизнинг бир тора мўйингни ҳам қилсам».

Аёнки, Маҳмудхоннинг шоҳ Машрабга ихлоси баланд эди. Сўнг Машраб Маҳмудхондан ўтириб кўриш учун шоҳлик тахтини сўрайди ва тахт устига бавл қилади. Маҳмудхон қараса шундоқ ва айдики: «Эй Машраб, бу нима қилгонингиз?». Шоҳ Машраб дедики: «Хўб қилдим. Ман сани тахтингга ўлтурсам нима бўлубдур. Сан юртға ўлтурдинг». Подшоҳ Маҳмудхон бу сўзлардин дарғазаб бўлиб дедики: «Эй жаллод, Машрабни олиб бориб дорға осинг!». Филҳол жаллодлар шоҳ Машрабни тутиб, қўлларини маҳкам боғладилар. Анда шоҳ Машраб айдиларки: «Эй подшоҳ, сен ҳам уч кундин сўнг оламдин ўтарсан». Жаллодлар шоҳ Машрабни дорға олуб борурда тамоми халойиқ орқаларидин навҳаву зори қилиб борурдилар. (Дор тагида) шоҳ Машраб жонлариға айдиларки: «Эй жон, маъшуқини қўрғони борурда ҳам қўрқарму? Шоҳ Машраб дор тагида «икки ракаат шукр намозини» ўқийдилар ва Пирининг кароматини эслайди. Шундан сўнг «Шоҳ Машрабнинг ўзлари бир жуфтак уриб дорға осилдилар». Дорга осилиб турган вужудга жаллодлар яна тиғ солдилар. Гумроҳлик Машрабни шаҳид этди.

Шоҳ Машраб шаҳид этилгандан сўнг «тамоми Балх шаҳрининг улуғ-кичиклари шоҳ Машрабга мотам тутиб, йиғи ва зориға кирдилар. Маҳмудхон бироз фурсатдин сўнг ўзиға келиб айдики: «Эй вазирлар, шоҳ Машраб қанилар?». Вазирлар дедиларки: «Эй подшоҳи олампаноҳ, ҳоло ўзингиз ўлдурмоққа ҳукм қилдингиз. Жаллодлар олиб кеттилар». Подшоҳ Маҳмудхон қўлини тиззаға уриб дедики: «Ҳай дариғ, эй ноинсофлар, сизлар манга дилҳоқ бўлғонларинг қайсидурки анчайин бир ўғрини тилаб эрдингизлар. Шундоғ авлиёни тиламадингиз. Ман мутоиба қилуб, кўзимни қисиб, айтмадимму?!» Манбалар «уч кун ўтиб шоҳ Машрабнинг кароматлари зоҳир бўлиб, Маҳмудхон том босиб ўлди» дея гувоҳлик беради.

Аёнки, шоҳ Машраб ҳақ сўзни айтгани учун шаҳид бўлди. Яна Расулуллоҳнинг лаъли лаби жунбуш бўлиб демишларки: «Ўлимнинг энг шарафлиси — шаҳидлар ўлимидир». Бу ҳолни шоҳ Машраб мансуб бўлган таълимот нуқтаи назаридан изоҳласак, ўлим бақога даричадир, васлга остонадур. Комил руҳга ўлим лаззат бағишлайди. Дунёда ёлғиз имкон бор — тавҳид топиш. Фақат дунёга тўймаганлар ўлимдан қўрқади. Машраб сингарилар эса ўлимдан қўрқмайди. Шоҳ Машраб ҳам ёрининг ризолигини тиларди. У зот дердики: «Ҳар ким менга дўст бўлса, ман анга дўстлик қиларман». Афсуски, сўқир вазирларнинг машмашасига учиб Маҳмудбий сингари шоҳлар бу неъматдан бебаҳра қолиб юради. Ушбу сатрлар муаллифи 1985—1987 йилларда Афғонистонда бўлганида шоҳ Машрабнинг қабрларида сира қор турмаслигининг гувоҳи бўлганди.

Абдумалик ЁҚУБ,
Тошкент Давлат университети ўқитувчиси.

Куз манзаралари

ОЛҚИШ СЕНГА, ТИЛЛАРАНГ ФАСЛ

АЗИЗЛАР, Тошкентда куз, мезон тушди...

Бу фаслнинг тароватИ, латофати ўзгача. Айни шу дамларда пойтахт кўчалари, сўлим гўшалар бўйлаб сайр қилсангиз қалбингизни ажиб бир ҳис эгаллайди. Табиатда аллақандай шукуҳ ҳукмрон эканлигини юрак-юракдан туясиз. Энди ёздагидек жазирама қуёш борлиқни қиздирмайди, эсаётган майин куз шаббодаси этингизни жунжиктиради. Йўл-йўлакай учраётган одамларнинг табиати, дов-дарахтлар, ҳатто фавворaларда бирдек отилиб турган сувда ҳам сокинлик борлиги сезилиб туради. Сарғайган япроқлар эса «чирт-чирт» узилиб, йўлингизга поёндоз бўлади.

Тилларанг япроқлар, фаслга безагу, шаҳар ҳуснига ҳусн қўшаётган япроқлар. Уларни бир жиҳатдан инсон умрига ўхшатиш мумкин. Зеро, бир япроқ эрта баҳордан кеч кузгача яшади, яшнади, вақти келиб хазонга айланмоқда. Лекин олдинда қиш, баҳор ва ёз бор. Бинобарин, яна ўсиб чиққан япроқлар атрофни яшил либосга буркайди, ҳавони мусаффо этади..

Айни дамларда эса пойтахтимизда олтин куз ҳукмрон. Бу фасл ўзининг тароватию латофати билан ташриф буюрди. Бундай дамларда бўш вақт топиб, боғу роғларни кезишнинг гаштига нима етсин! Шаҳримиздаги «Ўзбекистон» миллий боғи, «Боғи эрам», Улуғбек номли, «Меҳржон» ёки бошқа оромгоҳларга бориб, бироз ҳордиқ чиқарган кишининг баҳри дили очилиб, кўнгли яйрайди. Ажойиб куз ҳавоси, шаббодада оҳиста силкинаётган япроқлар, иссиқ ўлкаларга учиб кетиш учун шайланаётган қушларнинг роз айтиб хониши, турли хил аттракционлар, маза қилиб яйрашаётган болажонлар... Буларнинг барчаси дилингизга ором, олам-олам завқ бахшида этади.

Шу кунларда «Меҳржон» боғи айниқса файзли бир гўшага айланган. Чойхонада шинаванда чойхўрлар дилкаш суҳбат қуришади. Чоғроққина майдончага қўйилган ўриндиқларда шахмат-шашка, нарда ўйнаб ҳордиқ чиқараётган кишиларнинг саноғи йўқ. Боғдаги «Осмон-фалак гардиши» аттракционида Тошкентни юқоридан томоша қилмоқчи бўлганларга ҳатто дурбин ҳам берилади.

Сўлим оромгоҳдан яхши кайфият билан чиқиб, улуғ бобомиз Амир Темур хиёбони орқали айланиб ўтган киши «Сайилгоҳ» кўчасига дуч келади. Кўчанинг икки томонида қатор дўконлар, ошхоналар, маданият ўчоқлари ўрин олган. Суратлар кўргазмасида шаҳримиздаги куз манзараларини ҳам кўриш мумкин. Агар хоҳласангиз шу ернинг ўзида ишлаётган рассомлар бир зумда суратингизни чизиб беришади.

Азизлар, шаҳримизда куз фасли ҳукмрон, мезон тушди...

Бу фасл тўкин-сочинлиги, файз-баракаси билан алоҳида аҳамият касб этади. «Ширин» қаҳвахонасининг шундоққина рўпарасида қовун-тарвуз сотилаётганининг гувоҳи бўлдик. Бу неъматлардан татиб кўрсангиз, ширин-шакарлиги тилингизни ёради. Айни пайтда пойтахтимиздаги қайси бозорга ташриф буюрманг турли хил сабзавот ва полиз маҳсулотлари мўл-кўл эканлигининг гувоҳи бўласиз. Булар сахий куз фаслининг саховатидир.

Саъдулла ШОДИЕВ.

Олий ўқув юртларида

ОИЛА МАСАЛАЛАРИГА БАҒИШЛАНДИ

НИЗОМИЙ номли Тошкент Давлат педагогика институтида Абдулла Авлоний номли халқ таълими ходимлари малакасини ошириш марказий институти билан ҳамкорликда «Ўзбек оиласининг этнопсихологик муаммолари» хусусида республика илмий-амалий анжумани бўлиб ўтди. Тўртта шўъбага бўлиниб ўтказилган бу анжуманда Фарғона, Қўқон, Андижон, Жиззах, Навоий, Қарши, Ангрен, Термиз шаҳарлари, шунингдек Хўжанд, Ашгабат, Ўш каби қўшни республика шаҳарларидан ҳам вакиллар иштирок этишди.

Анжуманни институт ректори, профессор Комил Юсупов кириш сўзи билан очди. «Ўзбек оиласининг руҳий хусусиятлари» мавзусида институтнинг умумий руҳшунослик кафедраси мудири Муҳаммаджон Давлетшин, «Оилавий муносабатлар, оиладаги бола тарбиясига бўлган муносабатларни такомиллаштиришнинг руҳий томонлари» мавзусида эса Тошкент Давлат университети руҳшунослик кафедрасининг мудири Эргаш Ғозиев ва бошқалар маъруза қилишди. Халқ таълими ходимлари малакасини ошириш марказий институти ректори, профессор Ғайрат Шоумаров «Ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлашнинг психологик хусусиятлари» мавзусида, профессор Рифкат Гайнутдинов эса «Оила ва никоҳ муаммоларини психологик хизматининг илмий-услубий масалалари» мавзусида сўз юритдилар.

Анжуман сўнгида оиладаги ўзаро муносабатлар, бола тарбияси ва бошқа масалалар бўйича илмий-тадқиқот ишлари олиб боришни йўлга қўйиш, «Оила», «Ишонч» марказларини ташкил этиш юзасидан тавсиялар қабул қилинди.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

ҲОЗИРГИ кунда соғлиқни сақлаш соҳаси олдида турган энг муҳим вазифалардан бири — юрак ва қон-томир касалликларига қарши кураш ҳамда унинг олдини олишдир. Бу хилдаги хасталиклар орасида юракнинг ишемик касаллиги алоҳида ўрин тутади. Бутунжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига қараганда, мазкур касаллик XX асрнинг эпидемиясига айланган.

Юракнинг ишемик касаллиги келиб чиқиши асосида юрак мускулларининг етарли миқдорда қон ва кислород билан таъминланмаслиги ётади. Бунга олиб келувчи сабаблардан бири юрак мускулларини қон билан таъминловчи тож қон томирларининг атеросклероз касаллиги натижасида торайиб қолишидир. Атеросклероз секин-аста ривожланувчи хасталик бўлиб, артерия қон томирларининг ички қаватига ёғ моддалари, оқсил, ёғ бирикмалари, ҳар хил тузларнинг чўкиб қолиши оқибатида келиб чиқади.

Юрак мускули кислород етишмаслигига жуда сезгир бўлади. Тинч ҳолатга нисбатан одам жисмоний иш қилаётганида тож томирлардан қон кўпроқ ўтади. Юрак бундай ўзгаришларга мосланиши учун тож томирларнинг кенглиги, эгилувчанлиги жуда яхши бўлиши керак.

Атеросклероз касаллиги ва унинг натижасида юрак ишемик касаллиги келиб чиқишида турли хил «кўмаклашувчи» омилларнинг таъсири катта. Бу хилдаги омиллар сони 35 дан ортиқ бўлиб, қуйида уларнинг айримлари ҳақида тўхталамиз.

Саломатлик инсонлардан жисмоний чиниқишни, серҳаракат бўлишни талаб қилади. Ҳозирги кунда техника тараққиёти, меҳнат жараёнларининг автоматлаштирилиши ва механизациялаштирилиши кишиларнинг жисмоний меҳнатга бўлган эҳтиёжини камайтириб қўйди.

Соғлиғимиз ўз қўлимизда

АСАБИЙЛАШИШНИНГ ОҚИБАТЛАРИ

Академик Бергнинг айтишига қараганда, бундан 100 йил аввал кишилар ўзлари учун зарур ишларнинг 95 фоизини мускул қуввати (жисмоний иш) воситасида бажарган бўлса, ҳозирда ана шу ишларнинг 99 фоизини техника воситалари бажармоқда. Бу эса тананинг ҳар хил фаолиятларини, жумладан юрак ва қон-томирлар фаолиятининг бузилишига сабаб бўлмоқда.

Юрак ишемик касаллиги келиб чиқишида юқори калорияли холестерин ва ёғ моддаларига бой таомларни кўп истеъмол қилишнинг ҳам таъсири катта. Бунда танада моддалар алмашинуви бузилиб, қон таркибида холестерин, ёғ кислоталари, триглицерид, ёғ ва оқсил бирикмалари (липопротеинлар), углерод (глюкоза) каби моддалар алмашинувидаги оралиқ маҳсулотлар кўпайиб кетади. Бунинг натижасида атеросклероз, қандли диабет каби дардлар ривожланиб, юракнинг ишемик касаллиги бошланади.

Чекиш ҳам юракнинг ишемик касаллиги келиб чиқишида «кўмаклашувчи» муҳим сабаблардан бири ҳисобланади. Олимларнинг эътироф этишларича, тамаки тутуни таркибида никотиндан ташқари ис гази, водород цианид, азот оксидлари каби ўта заҳарли моддалар бор. Бу моддалар юракни гўё қамчилайди, киши тамаки чекканда у ҳаддан ташқари тез ура бошлайди.

Спиртли ичимликларни кўп истеъмол қилиш асаб тизими фаолиятини ишдан чиқаради, бу эса невроз дардига сабаб бўлади. Маълумки, невроз юрак ишемик касаллигини келтириб чиқарувчи омиллардан биридир. Шунинг учун ҳам чекувчи ва ичувчи кишилар орасида бу ярамас одатларга ўрганмаганларга нисбатан юракнинг ишемик касаллиги бир неча бор кўп учрайди. Шунингдек, турли сабабларга кўра ўта асабийлашишлар, етарлича дам олмаслик, зўриқиб ишлаш каби омиллар кишиларда артерия қон босимининг ошиб кетишига ва юракнинг ишемик касаллиги ривожланишига имконият туғдиради.

Ҳар бир киши ўз саломатлигини мустаҳкамлаш чораларини кўриши керак. Ана шу мақсадда жисмоний ва ақлий ишни бир-бири билан алмаштирган ҳолда бажариб бориш, ишда ва дам олиш шароитларида яхши кайфият вужудга келтириш, ишдан кейин, таътил вақтларида ҳам фаол дам олиш ёки жисмоний қувват талаб қиладиган бирор иш билан машғул бўлиш саломатлик учун ниҳоятда зарур.

Тартиб билан овқатланиш ҳам юрак ишемик касаллигининг олдини олишда катта аҳамиятга эга. Бунинг учун аввало таркибида холестерин кўп бўлган озиқ-овқат маҳсулотлари, биринчи навбатда тухум (айниқса унинг сариғи), мия, ёғли гўшт, шунингдек балиқнинг айрим ёғли турларини камроқ истеъмол қилиш керак. Беморлар овқатни оз-оздан еб туришлари, жуда тўйиб кетмасликлари лозим. Семириб кетишга мойил кишилар бунга, айниқса амал қилишлари зарур. Уларга ҳафтада бир ёки икки марта енгиллатувчи кунлар — «юк ташлаш» кунлари тавсия этилади. Бундай кун давомида олма, картошка ёки лавлаги истеъмол қилинади.

Одамнинг бахт-саодати учун соғлиқ ҳамма нарсадан ҳам қимматлидир. Бироқ биз уни кўпинча қадрламаймиз ва уни йўқотгандан кейингина пайқаймиз. Хулоса қилиб айтганда, инсон хаста бўлмасдан илгари ўз соғлиги қадрига етмоғи лозим. Бунинг учун ишлаш, овқатланиш, дам олиш, спорт билан шуғулланиш, танани чиниқтириш, асаб тизимини мустаҳкамлаш каби жараёнларни тўғри ва ўз вақтида бажариш керак.

Темур ЖАЛОЛОВ,
тиббиёт фанлари доктори, профессор.

Гулғунчалар

ИЖОДКОРЛАР МАСКАНИ

МУСТАҚИЛ Ўзбекистонимиз келажаги ва равнақи ўсиб-улғайиб келаётган ёш авлодга, жажжи болажонларимизга боғлиқлиги тобора равшан бўлиб бормоқда. Ёш авлодга ғамхўрлик қилиш ҳамда порлоқ келажаклари ҳақида қайғуриш бугуннинг долзарб масалаларидан биридир.

Юқорида айтилган сўзлар амалда ўз исботини топаётганидан хурсанд бўласан киши.

Айниқса шаҳримиздаги Абдулла Набиев номидаги болалар ва ўсмирлар ижодий маркази фикримизга ёрқин далил бўла олади. Собир Раҳимов тумани халқ таълими бўлимига қарашли бу ижодий марказда шаҳримизнинг бир қанча боғча ва мактаб тарбияланувчилари, ўқувчилари ижод сирларини ўрганмоқдалар. Болалар ва ўсмирлар ижодий марказида тўртта асосий бўлим болалар билан гавжум: ташкилий-оммавий ишлар бўлими, техник тўгараклар, бадиий бўлим ва халқ амалий санъати бўлимларидир. Бу бўлимлардаги тўгараклар бир-биридан ранг-баранглиги, ажойиблиги ва қизиқарлилиги билан болалар диққатини ўзига жалб қилиб келмоқда. Бадиий бўлимда «Болалар театри», «Драма», «Миллий рақс», «Халқ рақси» тўгараклари санъат соҳасига бир қанча санъаткорларни тайёрлаб бергани ҳаммага маълум. Ҳозирги тўгарак аъзолари ҳам ўз ижодларини шаҳар ва туман кўрик-танловларида намойиш этиб, юқори натижаларга эришмоқда. Шу муносабат билан биз ижодий марказдаги фаолият кўрсатаётган, ҳурматга сазовор бўлган «Болалар театри», «Драма», «Халқ рақси» ҳамда «Миллий рақс» тўгаракларининг раҳбарлари ва ёш иқтидорли ўсмирлар билан суҳбатда бўлдик.

● **Алмира ҚОСИМБЕКОВА, бадиий бўлим бошлиғи:** Бадиий бўлим марказда 1980 йили очилган эди. Шундан бери бу бўлимда бир неча тўгараклар ташкил этилиб, фаолият кўрсатиб келмоқда. Айниқса «Болалар театри» тўгараги энг фаол тўгараклардан ҳисобланади. Тўгаракка Ўзбекистон давлат телерадиокомпаниясининг қошидаги «Кичкинтой» кўрсатуви режиссёри Ҳотам Ниёзов раҳбарлик қилади. Айни пайтда шуни айтиб ўтиш керакки, Ҳотам Ниёзов марказимизнинг собиқ талабаси ҳисобланади. Бундан ташқари бу ерда кўпгина ижодкорлар етишиб чиқишиб, ҳозирги кунда Тошкент Давлат санъат институти ва бошқа олий ўқув юртларида сабоқ олишмоқда. Мақсадимиз эса келажагимиз учун ана шундай иқтидорли ёшларни етказиб беришдир.

● **Ҳотам НИЕЗОВ, «Болалар театри» тўгараги раҳбари:** Тўгарагимиз санъат соҳасида жуда кенг кўламда, ёш ижодкорлар талаб ва қизиқишлари асосида жуда катта ишлар олиб бормоқда. Хабарингиз бор, иқтидорли ўқувчилар синовларимиздан муваффақиятли ўтгач, «Доно бува даврасида», «Кичкинтой» кўрсатувларида иштирок этиш, ўз ижодини намоён қилиш ҳуқуқларига ҳам эга бўлмоқдалар. Мен ўзим шу ерда санъат сирларини ўргандим, энди эса баҳоли қудрат ўргата бошлаяпман. Ўқувчиларим туман ва шаҳар кўрик-танловларида яхши кўрсаткичларга эришаётганидан севинмай бўладими?! «Илҳом чашмалари» танловида ўтган йили иккинчи ўринни олган бўлса, бу йил биринчи ўринни эгаллашди. «Аския—93» танловида биринчи ўринни эгаллашди. Аваз Каримов раҳбарлик қилаётган «Драма» тўгарагининг ҳам қилаётган ишлари таҳсинларга сазовор. Барча бўлгуси қизиқчилар, комик актёрлар шу ерга йиғилган. Айтмоқчи, Аваз Каримов ҳам марказнинг собиқ талабаси. Ҳозир мазкур тўгарак билан ҳамкорликда ойнаи жаҳон дастурларига «Доно бува даврасида» кўрсатувига ҳамда шу йил декабрда ўтказилажак «Илҳом чашмалари» танловига тайёргарликлар кўраяпмиз...

Ҳа, тўгаракда иш қизғин. Улар ҳозир фақат изланишда, ижод қилишда. Фурсатдан фойдаланиб, тўгаракнинг ҳозирги аъзолари билан ҳам суҳбатда бўлдик

● **Абдуазиз ТОШМУҲАМЕДОВ:** Мен бу тўгаракка укам, синглим билан мунтазам қатнашиб келаман. Мен укам Абдуазиз билан Собир Раҳимов туманидаги 134-мактабда, мен 4-синфда, укам 3-синфда ўқиймиз, синглим Нодира боғчага қатнайди.

— Тўгаракка қандай қизиқиб қолдинг?

— Мактабдаги ўртоқларимдан эшитиб келганман. Улар ҳам мен билан қатнашишади. Жуда ҳам қизиқарли бўлгани учун кейинроқ биз уч ака-сингиллар артист бўлмоқчимиз. Орзуимиз ҳам шу!

● **Баҳром МИРЗАЕВ:** Мен ҳам 134-мактабнинг 5-синфида ўқийман. «Драма» тўгарагига қатнашаман. Ҳозир устозимиз Аваз ака Каримов билан «Ўқитувчи—93» муаллимлар конкурсига ўз концерт дастурларимизни тайёрлаяпмиз.

— Келажакда ким бўлмоқчисан?

— Ёқуб Аҳмедовдек катта артист бўлмоқчиман.

● **Мукаббар МАДАМИНОВА, «Халқ рақси» тўгараги раҳбари:** 1989 йилдан бери тўгаракда рақс сирларини ўргатиб келаман. Мен асли «Шодлик» рақс дастасида, Муқимий номидаги Ўзбек давлат мусиқали театрида ишлаб, тажриба орттирганман. Ҳозир барча билганларимни қизларга ўргата бориб, навбатдаги «Илҳом чашмалари» танловига тайёргарликлар кўраяпмиз.

— Қизлар бу ерда қандай рақсларни ўрганишади?

— «Афғонча», тожикча, арабча рақсларни мукаммал ўрганиб бўлишди, ҳисоб. Ҳеч бир ҳазили йўқ, айниқса Наргиза Турсунова, Барно Дадабоева, Нилуфар Носироваларнинг бўлгуси истеъдодли раққосалар бўлиб етишишларига шак-шубҳа йўқ.

● **Наргиза ТУРСУНОВА:** Мен 111-мактабнинг 7-синфида ўқийман. Онам шу ижодий марказда «Ифодали ўқиш» тўгарагида раҳбар бўлиб ишлайдилар. Онам билан бирга келиб юрган вақтларимда қизларнинг рақс тушаётганларини кўриб, ҳавасим келарди. Кейинчалик мен ҳам қатнаша бошладим.

— Келажакда раққоса бўласанми?

— Билмадим, аммо мен врач бўлмоқчиман. Тўғри, менга Малика Аҳмедова ёқади-ю бироқ менда раққоса бўлиш орзуси йўқ. Бу қизиқишларим санъатни беҳад севганимдан, ҳурмат қилганимдан...

«Халқ рақси» тўгарагида ёш қизчаларни ҳам учратдик. Барно Дадабоева 24-мактабнинг 3-синфида, Нилуфар Носирова эса 42-мактабнинг 2-синфида таҳсил олишар экан.

Хулоса қилиб айтганда, тўгарак ўз бағрига олган иқтидорли болалари билан ҳар қанча фахрланса арзийди. Зеро, булар келажак равнақини белгиловчи санъат намояндалари бўлиб етишишса ажаб эмас.

Шерзод МИРПУЛАТОВ,
Тошкент Давлат санъат институти санъат журналистикаси бўлимининг 1-курс талабаси.

● **СУРАТДА:** рақс тўгараги аъзолари.

МАТБУОТ ШЎЪБАСИ ХАБАР БЕРАДИ

1993 йилнинг 20—26 сентябрь кунлари Тошкентда ўтган йилнинг худди шу даврига нисбатан қайд этилган жиноятлар сони 21,3 фоизга камайди. Уларнинг излар босилмасдан фош этилиши эса 70 фоизни ташкил этди.

⊙ 20 сентябрь куни «Тошкент тўқимачилик комбинати» ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳудудида ушбу корхонанинг 1969 ва 1975 йилда туғилган ишчилари 610 метрлик сатин матосини гум қилмоқчи бўлганларида қўлга олиндилар.

⊙ Ҳаётимизда фирибгарликнинг турли хиллари учраб туради. Бироқ қуйида баён этиладиган воқеада фирибгарлик ва сурбетлик қоришиб кетган десак хато қилмаймиз.

21 сентябрь куни Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармасига «Шанс» ишлаб чиқариш тижорат фирмасининг директор муовини, 1966 йилда туғилган фуқаро беш номаълум кимса уни ва оила аъзоларини тан жароҳати етказиш йўли билан қўрқитиб 3 миллион сўм миқдорида пул талаб қилишаётгани ҳақидаги ариза билан мурожаат этди. Натижада, кўрилган чора-тадбирлар туфайли Марказий универсал дўкони ёнида пойтахт милициясининг жиноят қидирув бошқармаси ходимлари томонидан юқоридаги жиноятда шубҳа қилинаётган кишилар қўлга олинди. Бироқ, кейинги суриштиришлар натижасида маълум бўлдики, милицияга мурожаат қилган тижорат фирмаси директорининг муовини шу йил 15 сентябрда «Олмазор» дўкони олдидаги троллейбус бекатида 1993 йилги пулларни алмаштириб бериш баҳонасида фирибгарлик йўли билан 1939 йилда туғилган фуқаронинг 1 миллион сўм пулини олиб қўйган ва жуфтакни ростлаган экан. Устомонликни қарангки, фирибгар қилган иши учун яхшилаб адаби бериб қўйилишидан чўчиб, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларига гўёки пулини зўравонлик билан тортиб олишаётганлиги ҳақида хабар қилган.

⊙ 22 сентябрь куни Миробод тумани ички ишлар бошқармаси жиноят-қидирув бўлими ходимлари томонидан махсус тезкор тадбир ўтказилаётган пайтда 1973 йилда туғилган кичик корхонанинг ишчиси ушланди. Унинг ёнидан 146 грамм миқдорда кўкнори гиёвандлик моддаси топилди ва мусодара этилди.

⊙ 23 сентябрь кундузи икки номаълум кимса 1950 йилда туғилган фуқаронинг уйига деraza орқали кириб 7 турдаги қўлга илингулик буюмларни ўғирлаб, ғойиб бўлишганлиги ҳақида хабар олинди. Шайхонтоҳур тумани Ички ишлар бошқармаси участка нозирлари томонидан мазкур жиноятни 1955 ва 1967 йилларда туғилган икки аёл амалга оширганлиги аниқланди ва тез орада улар қўлга олинди.

⊙ 24 сентябрь оқшом чоғи номаълум кимса Мирзо Улуғбек туманидаги Черданцев кўчасида истиқомат қилувчи 1972 йилда туғилган фуқаронинг хонадонига алдамчилик йўли билан кирган ва уй эгасини тан жароҳати етказиш йўли билан қўрқитиб магнитофонини олган ҳамда қочиб қолган. Мирзо Улуғбек тумани тартиб посбонлари томонидан кўрилган чора-тадбирлар натижасида ушбу жиноятни амалга оширган 1978 йилда туғилган ўсмир ушланди.

⊙ 26 сентябрь куни пойтахт милициясининг навбатчилик қисмига Ҳамза туманидаги ўз уйида эркак кишининг бош миясига жароҳат етказилган мурдаси топилганлиги ҳақида хабар келди.

Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси жиноят-қидирув хизмат ходимларининг саъй-ҳаракатлари билан ҳали излари босилмасдан туриб мазкур қотилликни 1975 йилда туғилган, ҳеч қаерда ишламайдиган, муқаддам судланган кимса амалга оширганлиги аниқланди ва у ҳибсга олинди.

⊙ Ўтган якшанбада Тошкент отчопарининг кийим-кечак бозорида чайқовчиликда шубҳа билан 20 киши ушланди. Улардан жами 1644260 сўмлик маҳсулот ва қимматбаҳо буюмлар олиниб мусодара этилди.

Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармасининг матбуот шўъбаси.

** Ҳукм ўқилди*

ФИРИБГАРЛИГИ УЧУН

ТОШКЕНТ шаҳрининг «Чорсу» бозорида ҳамиша одам қайнайди: савдо расталари, тижорат дўконларидан меҳнаткаш халқ ўзига лозим бўлган нарса-буюмлар олиш билан банд...

Ҳеч қаерда ишламайдиган, олдин судланган Тошкент вилоятининг Чиноз туманида истиқомат қилувчи фуқаро Умид Бобожонов эса бозорда қўлидаги сариқ рангли узукни кўз-кўз қилиб «Ким тилла узук олади», деб жар солиб юрганди. Ногаҳон унинг қармоғига Туркманистондан келган А. Собиров илинди. У узукни 5000 сўмга сотиб олди ва шу вақт милиция ходимлари Бобожоновни Шайхонтоҳур тумани ички ишлар бошқармасига текшириш учун олиб келадилар. Бу ерда терговчи Аҳмаджон Холиқов бошчилигидаги милиция экспертлари сариқ узукни текширувдан ўтказганларида узук тилла эмас, оддий металлдан ишланганлиги маълум бўлди. Натижада фирибгар У. Бобожонов устидан жиноий иш қўзғатилди.

Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур тумани халқ судида Зокиржон Исматуллаев раислигида бўлиб ўтган суд мажлисида Бобожонов Ўзбекистон Республикаси Жиноят Мажмуининг 129-моддаси бўйича айбланиб, 3 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Забиҳилло МУҲАММАДЖОНОВ, ҳуқуқшунос.

ТОШКЕНТ шаҳар Ички ишлар бош бошқармасининг йўл-соқчилик хизмати милицияси полкида милиция сержанти Шуҳрат Мирусмонов ва Абай Болтабоев бир неча йилдан буён ёнма-ён меҳнат қилишади. Хизмат мобайнида ҳар иккала тартиб-интизом соқчилари ўз йўлларида кўпгина воқеа-ҳодисаларнинг гувоҳи бўлганлар.

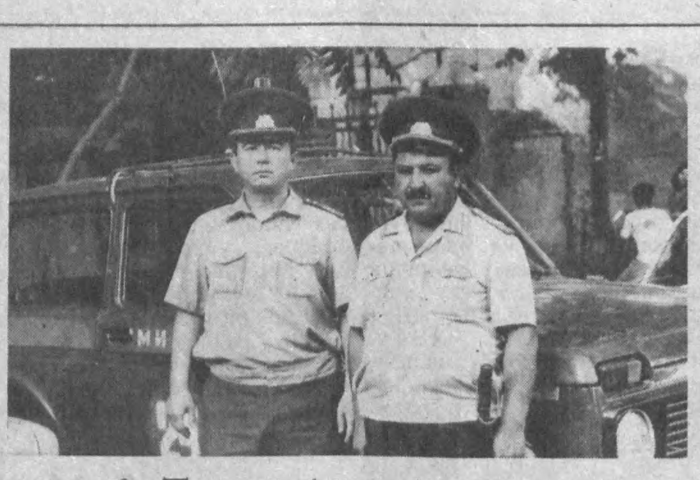

** Тартиб посбонлари*

НАМУНАЛИ ХИЗМАТЛАРИ ЭВАЗИГА

Август ойининг охирлари. Тунги соат учлар чамаси, милиция катта сержанти Ш. Мирусмонов ва милиция сержанти А. Болтабоевлардан иборат 24-автоэкипаж қоронғу кеча бўлишига қарамасдан жамоат тартибини сақлаш бўйича ўз вазифаларини бажаришарди.

Пойтахтимизнинг Акмал Икромов туманидаги Лутфий кўчаси бўйлаб кетишаётганда йўл четида турган жигарранг ялтироқ рангдаги транспорт воситасига кўзлари тушди. Унинг ичида одамлар ҳам бор эди.

— Машинани тўхтат-чи, қоронғи тунда улар нима иш қилишаяпти, — деди экипаж командири соқчи машина чироқларини гоҳ ёқиб, гоҳ ўчириб ўзига йўл очар экан.

— Бу ерда нима қиляпсизлар? — сўради милиция катта сержанти Ш. Мирусмонов.

Машина эгалари нима дейишларини билишмасди.

— Ҳужжатларингизни кўрсатинг, — навбатдаги савол берилди. Ҳужжатларни текшириб кўрилгач, машина ичида ўтирган тўрт киши Жамбул шаҳриданлиги маълум бўлди.

Воқеалар ривожи давом этарди. Машина ичида ўтирганлардан бирининг авзойи милиционерларга ғалати туюлди. У ўзини бошқаларга нисбатан ўзгачароқ тутаётганди. Милиция ходимларининг кўнгли сезгир экан. Бу шахс текширилганда унинг ёнидан рақами ўчириб ташланган Макаров тўппончаси ва 8 та ўқ чиқди. Уларнинг тўрттови ҳам Акмал Икромов туманининг ички ишлар бўлимига олиб келинди.

Ҳозир ушбу воқеа юзасидан текшириш ишлари давом этмоқда.

Милиция ходимларини эса Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси раҳбарлари намунали хизматлари учун рағбатлантиришди.

Радик СОЛИЕВ, Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси матбуот шўъбаси ходими.

СУРАТДА: милиция сержанти Абай Болтабоев ва милиция катта сержанти Шуҳрат Мирусмонов ишга киришиш олдидан.

Муаллиф сурати.

** Қилмиш-қидирмиш*

СИНАЛМАГАН ОТНИНГ СИРТИДАН ЎТМА...

Б. РАФИҚОВА Тошкент шаҳридаги сартарошхоналардан бирида сартарош бўлиб ишларди. Ҳар куни соч олдириш учун унинг олдига кўплаб мижозлар келишарди. Аммо бу галгиси... Ҳамма қатори И. Юсупов ҳам сочини олдириш учун сартарошхонага келди. Сочини олдиргандан сўнг Б. Рафиқовани гапга солиб у билан танишиб олди. Шу-шу унинг доимий мижозига айландиқолди.

Гапга жуда устомон эмасми, аёлнинг ишончини қозониб, ҳатто, уйини ҳам кўриб олди. Танишувдан сўнг аёлнинг кўнглига не-не ширин орзулар келмади дейсиз. Аммо Б. Рафиқова бу танишув, яқинлик унга келгусида қанчалар кулфатлар келтиришини хаёлига ҳам келтирмаганди.

«Мижоз» И. Юсупов эса оилали бўлиб, илгари судланганди. Унга фақат ўмарса бўладиган бой хонадон керак эди ва у ана шундай мўлжалдаги уйини топганди. Гап фақат махсус режани тузиб амалга оширишда қолганди. Ниҳоят ўз шериклари В. Ваксман, Қ. Мусинлар билан бирга жиноий режа ҳам тузилди. Уни амалга ошириш учун баҳона керак эди. Унинг ҳам чорасини топишди. Яъни А. Ярема ва И. Поповскаяларни ҳам бу жиноий ишга жалб қилишди.

И. Юсупов И. Поповская билан бирга «Марказ—13» даги Б. Рафиқованинг уйига келишади. Уй эгасини алдаб «Москвадан меҳмон келди, бир кечага жой топиб бер», деб ёнидаги қизни кўрсатади. Содда уй эгаси ҳам дарҳол рози бўлади. Аммо оқибати талончилик билан тугашини билганида эди...

Кутилмаган меҳмонлар уйга ташриф буюргандан сўнг, меҳмондорчилик бошланади. Табиийки, турли спиртли ичимликлар ичилади. Уй эгаси бир юмуш билан дастурхон устидан туради. Шунда И. Поповская ўзи билан бирга олиб келган ҳушсизлантирадиган дорини Б. Рафиқованинг қадаҳига солиб қўяди. Қадаҳ уриштирилиб, арақ ичилгандан сўнг Б. Рафиқова ҳушидан кетади.

Жиноятчилар энди тузилган режани амалга оширадиган вақт келганлигини англаб етишади. И. Поповская телефонда «Алгоритм» меҳмонхонасига телефон қилиб шерикларини чақиради. В. Ваксман, А. Ярема, А. Максимовлар тезда Б. Рафиқованинг уйига етиб келишади. Улар уй эгасини ҳушига келтириб, ундан пул ва қимматбаҳо нарсаларини топиб беришини сўраш учун сигарет тутатиб унинг дуч келган жойига босаверишади. Лекин Б. Рафиқовага ҳушсизлантирувчи дори қаттиқ таъсир этганлиги сабабли у ҳадеганда ҳушига келавермайди. Бундан тутоққан безорилар, унинг қўл-оёғини телефон сими билан боғлаб оғзига латта тиқиб, юзига ёстиқни ёпиб қўйишди. Ўзлари эса уйни тунашга тушишади.

Талончилар уйни «уриш»ни жавондаги кўзга кўринадиган энг қимматбаҳо биллурдан бошлашади. Яъни 5300 сўмлик биллур идиш, 4 минг сўмлик гулдон, умумий қиймати 50 минг сўмлик 50 дона кумуш қошиқ ҳамда шуларга ўхшаган ҳар хил нархдаги биллур гулдонлар, қошиқлар, салатлар ва конфетлар солинадиган идишлар, биллурдан ясалган ошхона термалари, косалар, пиёлаларни бир неча қутиларга яхшилаб жойлаштиришади. Бундан ташқари бир қанча кийим-кечакларни, магнитофон, 10 дона аудиокассета ва бошқа бир талай асбоб-анжомлар ва буюмларни ўғирлаб олиб чиқиб кетишади.

Талончилар ўша кечаси ўмарилган нарсалар ва буюмларни ёлланган автомашинага ортиб, Самарқанд шаҳрига — Қ. Мусинлар уйи томон йўл олишади.

Б. Рафиқовани эса боғланганича, ҳушидан кетиб ётган ҳолида ташлаб кетишади. Улар бежиз Самарқандга йўл олишмайди. Чунки И. Юсупов ва В. Ваксманлар ҳам қамоқ жазосини худди шу ерда ўташганди.

Тошкентдан йўлга чиққан автомашина эсон-омон Самарқандга Қ. Мусинлар уйига етиб келади. Ўмарилган буюмлар уларникига туширилади. Аммо Қ. Мусиннинг уйидагилари «булар кимларники» деб сўрашади. Қ. Мусин эса: «Ўртоғимники, сотишга олиб келдик» дейди. Бироқ шунга қарамай, уйидагилар милицияга ҳам хабар бериши мумкин-ку деб ўғрилар хавфсираб, типирчилаб қолишади.

Талончилар ўзаро келишиб ўмарилган нарсаларни тезда тақсимлаб олишади. Қолган қисмини эса бозорга олиб чиқиб сотиш учун Мусинга беришади. Ўзлари эса муваффақиятли ишдан сўнг ўйнаб келиш мақсадида Москвага йўл олишади. Мусин шунча биллур идишларни бор-йўғи 24.500 сўмга пуллайди, холос.

Эртаси куни Б. Рафиқованинг уйига унинг таниши Сулаймонов хабар олгани келади. Қўнғироқни узоқ чалса ҳам ҳеч ким эшикни очмайди. Итариб кўрсаки эшик очиқ. Уйга кириб ҳайрон қолади. Чунки хонадон кўчиб кетган кимсанинг уйига ўхшарди. Б. Рафиқова эса қўл-оёғи боғланган бир ҳолатда беҳуш ётибди. У дарров сездики, бу ерда жиноят содир этилган. Зудлик билан милиция ва «Тез ёрдам»га қўнғироқ қилади. Шундан сўнг Б. Рафиқова тезда касалхонага ётқизилиб, даволанади. Жиноятчиларни қидириш бошланади ва тез орада улар қўлга тушиб, қилмишларига яраша жавоб бердилар.

Шайхонтоҳур тумани халқ суди юқоридаги жиноий ишни кўриб чиқиб, суд қора курсисида ўтирган бу шахсларнинг ўта хавфли жиноятчилар эканлиги, улар илгари ҳам бир неча марта қора курсиларда ўтиришган бўлишса-да, тегишли хулоса чиқариб олишмаганлигини ҳисобга олиб қуйидаги жазо чораларини қўллади: Ўзбекистон Республикаси Жиноят Мажмуининг тегишли моддаларига биноан И. Юсупов 10 йилга, В. Ваксман 12 йилга, Қ. Мусин эса 4 йилга озодликдан маҳрум этилди.

Жиноятчилар томонидан Б. Рафиқовага етказилган умумий зарар ўша пайтдаги пулга чаққанда 121 минг сўмни ташкил этганди. Аммо ҳозирги ҳисоб-китобларга қараганда у 1 миллиондан кўпроқни ташкил этади. Ушбу миллионларни топиш мумкиндир, бироқ таҳқирланган инсон қалбига ким таскин бера олади?

Иззат АҲМЕДОВ.

Тошкентдаги «Жанубий» темир йўл шоҳбекатида доимо кишилар гавжум бўлади. Бу ерда жамоат тартибини сақлаш ва балоғатга етмаганлар ўртасида жиноятчиликнинг ва майда безориликларнинг олдини олишда «Жанубий» шоҳбекати тармоқ ички ишлар бўлими ходимларининг хизмати каттадир. Улар бу ерда туну кун йўловчилар осойишталигини сақламоқдалар.

СУРАТДА: «Жанубий» шоҳбекати тармоқ ички ишлар бўлими бошлиғининг ўринбосари, милиция капитани Муслим Қулиев милиция ходимлари Карим Жумамуродов, Ниғматжон Аҳмедов ва Эркин Аширқуловларга навбатдаги вазифаларини бермоқда.

Даврон Аҳмедов сурати.

ХОЛАСИНИ ҚАҚШАТГАН ЖИЯН

БУ ҳодиса шу йилнинг август ойи кунларидан бирида шаҳримизнинг Бектемир туманида содир бўлди...

...Тунги соат 22 ларда ногаҳон эшик қўнғироғи жиринглади. Бундай пайтда ҳеч кимнинг келишини кутмаган Тамара Петровна ажабланган ҳолда эшикни очди. Остонада унинг жияни Саша турарди. Сашани уйга таклиф қилган хола унинг қорнини тўйдириб, эрталабгача дам олиш учун жой солиб берди.

Орадан уч соатча вақт ўтгандан сўнг уй соҳибаси хонадондаги шовқин-сурон ва тўсатдан теккан зарбадан уйғониб кетди. Кўзини очгач эса тепасида юзига ниқоб тутган ва пичоқ ушлаган икки нотаниш йигитнинг турганини кўрди. Жиноятчилар унинг оёқ-қўлини яхшилаб боғлагач, оғзига латта тиқдилар, сўнг унинг жияни ётган қўшни хонага кириб кетдилар. У қўшни хонада нима бўлаётганини кўрмаса-да жиноятчиларнинг Сашани ураётгани ва сўкаётганларини сезиб турарди.

Сашани «тинчитишгач», жиноятчилар энди уй соҳибасини тилга киритиш учун унинг олдига қайтиб келишди. Уларнинг бири дазмолни олиб, уни электр тармоғига улади ва аёлнинг қорнига қўйди.

— Ҳолинг қалай, кампир, дазмол яхшилаб қизигунича пулларинг ва қимматбаҳо буюмларингни қаерга беркитганингни айтарсан, — деди бетаклиф келган меҳмонларнинг бири.

Бошқа йўл йўқлиги сабабли, аёлнинг каззоблар мақсадини бажаришига тўғри келди ва у пуллари қаерда туришини кўрсатди.

— Сен кимни лақиллатмоқчисан, ахир бу ерда бор-йўғи беш минг сўм пул-ку, қолганлари қани? — қичқирди талончиларнинг иккинчиси.

Сўнг улар бечора хонадон соҳибасини обдон азобладилар, танасининг бир нечта жойини устара билан тилдилар. Сашанинг ҳам «яхшилаб» адабини бердилар. Бироқ ҳар ҳолда ўз мақсадларига етдилар. «Акай» япон видеомагнитофони, телевизор, тилла тақинчоқларни олиб, музлатгичда турган арақдан симириб бирпасда ғойиб бўлдилар.

Мазкур талончиликдан сўнг жиноят жойига Бектемир тумани ички ишлар бўлимининг тезкор-тергов гуруҳи етиб келди ва қидирув ишлари бошланиб кетди.

Тажрибали терговчининг саъй-ҳаракатлари билан ушбу жиноят бир кеча-кундуз ичида очиб ташланди. Терговчи жабрланганларни сўроқ қилаётганида негадир Саша ва Тамара Петровнанинг кўргазмаларида ҳар хилликлар мавжудлигини сезди. Милиция ходими бундан фойдаланиб бор билим-маҳоратини ишга солди ва тез орада Сашани фош этди.

Маълум бўлишича, Тамара Петровнанинг аблаҳ жияни ўзининг оғайнилари билан аввалдан келишган ҳолда ушбу жиноий гуруҳни ташкил этган ва режани ҳам ўзи тузган экан.

Жиноятчилар Саша атайлаб очиқ қолдирган деразадан уйга кирганлар ва у қўшни хонадалигида ҳеч ким Сашага ҳатто қўлини ҳам теккизмаганди, барча дод-войлар номигагина эди. Арақни ҳам Сашанинг ўзи музлатгичдан олган ва биргаликда ичишганлиги маълум бўлди.

Ҳозир учала жиноятчининг ҳаммаси ашёвий далиллар билан қўлга олинди. Ушланганларнинг иккитаси 24 ёшда, учинчиси 25 га кирган ва муқаддам судланган. Ҳозир мазкур факт бўйича жиноий иш очилиб тергов ҳаракатлари кетмоқда.

Ринат САЛИМОВ, милиция лейтенанти.

Муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон Маданият ишлари вазирлиги

М. ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ Ўзбек давлат филармонияси

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

14 ОКТЯБРЬ СОАТ 18.00 ДА

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 2 йиллигига бағишланади.

«ЗАРАФШОН» ДАВЛАТ АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИНИНГ

«БУХОРО САЙИЛИ»

ЯНГИ КОНЦЕРТ ДАСТУРИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон халқ артисти

АҲМАДЖОН ШУКУРОВ

Солистлар: Муродилло НОРҚУЛОВ, Замира НОМОЗОВА, Элмира НОРБОЕВА, Муяссархон ҚОСИМОВА, Рустам АБДУЛЛАЕВ, Дилором ШУКУРЖОНОВА, Зулфия ОРТИҚОВА.

РАҚҚОСАЛАР ВА СОЗАНДАЛАР ГУРУҲИ ИШТИРОК ЭТАДИ.

Ансамблнинг бадиий раҳбари — Ўзбекистон халқ артисти АҲМАДЖОН ШУКУРОВ.

Балетмейстер — Ўзбекистон халқ артисти ВИЛОЯТ ОҚИЛОВА.

Чипталар САРОЙ кассаларида ҳамда метро бекатларида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда.

Жамоа бўлиб келувчилардан буюртмалар қабул қилинади.

Телефонлар: 33-37-69, 33-73-10.

ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ ХОДИМЛАРИНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ РЕСПУБЛИКА ИНСТИТУТИ

қуйидаги бўш лавозимларга

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ҳунар-техника билим юртида тарбиявий ишларнинг муаммолари **кафедраси мудири** (фан номзоди ёки фан доктори);

«Электрон-ҳисоблаш техникаси» курси бўйича **доцент;**

Бозор иқтисодиётининг асослари» курси бўйича **катта ўқитувчи;**

«Ишлаб чиқариш таълими услубиёти» курси бўйича **катта ўқитувчи.**

ТАНЛОВ МУДДАТИ ЭЪЛОН ЧИҚҚАН КУНДАН БОШЛАБ 1 ОЙ.

Бизнинг манзилгоҳимиз: Тошкент шаҳри, Зебо Шамсутдинова кўчаси, 2-уй. Телефон: 90-68-37.

«ЛОКОМОТИВ» КИЧИК ҚОРХОНАСИ

чекланмаган миқдорда сифатли керамзит шлакоблокларни

СОТАДИ

Сотилган шлакоблоклар манзилга етказиб берилади.
Манзилимиз: Тошкент тепловоз депоси, Фарғона йўли кўчаси, 13/22-уй. Телефон — 33-54-62, (кундуз ва кечқурун).

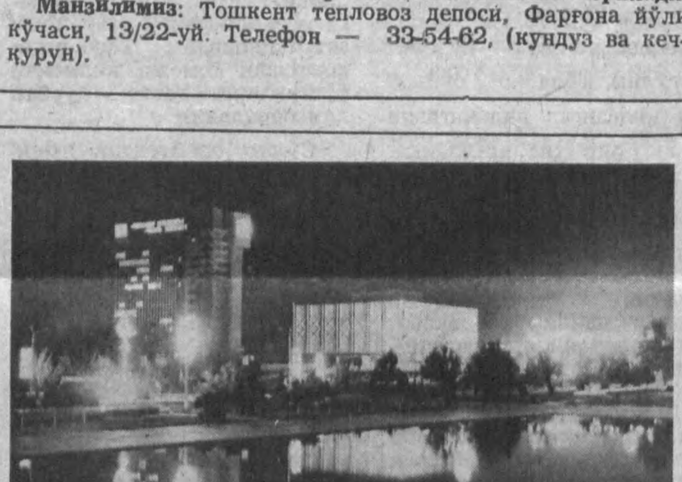

33-29-33 — Солиҳ ЁҚУБОВ, муҳаррир ўринбосари
33-57-02 — Раҳматулла ФАЙЗУЛЛАЕВ, масъул котиб
32-55-21 — Марғуба АКРОМОВА, масъул котиб ўринбосари

БЎЛИМЛАР

⊙ Ижтимоий-сиёсий муаммолар
32-55-83 — Дилшод ИСРОИЛОВ, мудир
32-53-66 — Машкура МИРЗАМУҲАМЕДОВА, мухбир.
32-53-66 — Эркин ЭСИРГАДИЕВ, мухбир.

⊙ Иқтисодиёт ва ҳаёт
32-57-84 — Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ, мудир
32-54-34 — Гулзода МАМБЕТОВА, мухбир
32-54-34 — Ғулом ЮСУПОВ, мухбир

⊙ Фан, маданият ва аҳлоқ
32-54-19 — Саъдулла ШОДИЕВ, мудир
32-55-52 — Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ, мухбир
32-55-52 — Назира СОДИҚОВА, мухбир

⊙ Адабиёт ва санъат
32-53-10 — Темур УБАЙДУЛЛАЕВ, мудир
32-56-81 — Зоир ТУРСУНОВ, мухбир.

⊙ Ахборот ва спорт
32-53-66 — Шуҳрат ЗОКИРОВ, мухбир.

⊙ Хатлар
33-29-70 — Зуҳра АЪЗАМХЎЖАЕВА, мудир

⊙ Эълонлар
33-81-42, 32-57-27.

Собир Раҳимов тумани озиқ-овқат савдо идорасининг жамоаси шу идора раҳбари Раҳматулла Убайдуллаевга падари бузруквори

Ниғматулла қори УБАЙДУЛЛА

ўғлининг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар Ҳокими маҳкамасининг Халқ таълими бош бошқармаси ҳузуридаги «Ҳилол» ўқув-ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси Кенгаш раиси Аҳмад Маҳкамович Азимовга отаси

Маҳкам ота АЗИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Сергели тумани Меҳнат биржаси жамоаси Меҳнат биржаси раҳбари Х. М. Туроповга онаси

Ўктам Анваровна АКРОМОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

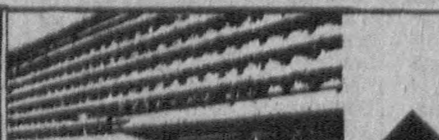

МУАССИСЛАР:
Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 000101.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР:
хатлар — 33-29-70;
эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Ҳажми — 2 босма табоқ.
Офсет. Қоғоз бичими А — 2
Нашр кўрсаткичи 64690.

■ Босмага бериш вақти 11.30
■ Босмага берилди 11.50.
Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6
Буюртма Г—588. 17.229 нусхада.